

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ НИШ

**НАРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ
О ИЗВРШЕНИМ АКТИВНОСТИМА И МЕРИЛИМА РЕЗУЛТАТА
АКТИВНОСТИ НА СПРОВОЂЕЊУ ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА У ЗДРАВСТВУ ЗА
ПЕРИОД 01.01 - 30.06.2015. ГОДИНЕ**

Јули 2015. године

I Назив програма, пројекта

1. ПРАЋЕЊЕ И АНАЛИЗА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА, РАДА И ЕФЕКТА ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ

Опис програма, пројекта и извршене активности

Биостатистика и статистика здравствене службе

1. Наставља се одржавање успостављеног система праћења узрока смрти и формирање базе и уносом свих достављених образаца „ПОТВРДА О СМРТИ“, као и ажурирање података изводима из обдукционих протокола (за лица код којих је урађена обдукција и достављен Извештај о обдукцији) за територију Нишавског и Топличког округа (Нишавске и Топличке области).

Априла 2015. године завршено је прикупљање, логичка контрола и обрада података из приспелих Потврда о смрти за претходну, 2014. годину. Извршена је провера формиране базе података и она је достављена Институту за јавно здравље Србије после захтеваних корекција.

За првих 6 месеци 2015. године Институту за јавно здравље Ниш достављено је укупно 4700 Потврда о смрти. Сви обрасци су обрађени (100%).

Настављена је сарадња (пружање континуиране стручно-методолошке помоћи) са свим лекарима који попуњавају Потврду о смрти и Извештај о обдукцији, као и коришћење сајта Института да се свима, које ова област интересује, приближе одговарајуће информације.

2. Обрада и унос података о свим порођајима и рођеној деци у породицима и формирање базе података за ниво Нишавског и Топличког округа. Израда стандардних сетова извештаја и извештаја по захтеву.

У првих 6 месеци 2015. године обрађено је 2000 образаца „Пријава рођења“. Сви обрасци који су достављени Институту су обрађени (100%).

3. Обрада, унос података и формирање базе података о свим прекидима трудноће, који су извршени на територији Нишавског и Топличког округа. Израда стандардних сетова извештаја и извештаја по захтеву.

У првих 6 месеци 2015. године обрађено је 980 образаца „Пријава прекида трудноће“, у односу на број достављених образаца (100%).

4. Обрада податка о лицима леченим у стационарним здравственим установама Нишавског и Топличког округа у циљу сагледавања морбидитета, леталитета, дужине хоспитализације и сл. Унос података и формирање базе података за ниво Нишавског и Топличког округа Израда стандардних сетова извештаја и извештаја по захтеву.

На основу периодичних извештаја из 8 стационарних установа Институт је сачинио и доставио следеће годишње збирне извештаје за 2014. годину: 9 извештаја о посетама и раду, 41 извештај о организационој структури, кадровима и опремљености здравствених установа.

5. Обрадом збирних података о раду и утврђеним обољењима лечених у ванболничким здравственим установама могу да се сагледају подаци о броју и врсти посета лекару и осталим медицинским радницима и сарадницима, утврђеном стању, обољењу односно повреди и рехабилитацији становника на територији Нишавског и Топличког округа и то према делатностима. Унос података и формирање базе података за ниво Нишавског и Топличког округа. Израда стандардних сетова извештаја и извештаја по захтеву.

На основу периодичних извештаја из 22 ванболничке установе Институт је сачинио и доставио следеће годишње збирне извештаје за 2014. годину: 189 извештаја о посетама и раду, 42 извештаја о организационој структури, кадровима и опремљености

здравствених установа и 148 других обавезних извештаја. Институт је, такође, сачинио и годишње извештаје за ванболничке здравствене установе у приватном власништву и то: 2 за стоматолошке ординације, 3 за специјалистичке ординације и 1 за лабораторије. На основу периодичних извештаја из ванболничких установа Институт је сачинио и доставио 77 годишњих извештаја о обољењима, стањима и повредама за 2014. годину.

6. Обрадом збирних података о раду и утврђеним обољењима лечених у болничким здравственим установама могу да се сагледају подаци о просечној дужини лечења, заузетости и искоришћености болничких постеља по појединим здравственим установама и њиховим одељењима и сл. Унос података и формирање базе података за ниво Нишавског и Топличког округа. Израда стандардних сетова извештаја и извештаја по захтеву.

Институт је у првих шест месеци 2015. године завршио контролу, обраду и унос података из 103000 индивидуалних извештаја о хоспитализацији који су достављени за 2014. годину.

Поред наведених активности Институт је вршио континуирану контролу и адекватно шифрирање законом прописаних индивидуалних извештаја (посебно свих дијагноза), унос, обрада и ажурирање података, као и пружање стручно методолошке помоћи лекарима и другим здравственим радницима и сарадницима око попуњавања индивидуалних и збирних извештаја.

Анализа рада здравствене службе

1. Анализа рада примарне здравствене заштите (на основу стручно-методолошког упуста Института за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" проистеклог из закључака са стручног састанка „Пролом бања“) обухвата: Организацију, обезбеђеност, рад и коришћење примарне здравствене заштите, испуњење стандарда мера извршења за изабраног доктора медицине/стоматологије, односно број прегледа по лекару, испуњење стандарда броја запослених лекара, медицинских сестара и немедицинског кадра, прописан Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе ("Сл. гласник РС" бр. 43/06), број лабораторијских анализа (хематолошких, биохемијских, урина), број услуга хитне медицинске помоћи (терен-амбуланта) и број услуга превоза пацијената.

Резултат: Израда анализе за 2014. годину је у току.

2. Анализа рада и коришћења болничке здравствене заштите за предходну годину обухвата: Организацију, обезбеђеност, рад и коришћење стационарних здравствених установа, испуњење стандарда мера извршења за докторе медицине, односно броја пријема и броја прегледа по лекару, испуњење стандарда броја запослених лекара, медицинских сестара и немедицинског кадра, прописаних Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе ("Сл. гласник РС" бр. 43/06), број лабораторијских анализа (хематолошких, биохемијских, урина), податке о броју специјалистичких прегледа за амбулантне пацијенте, разврстано по службама (организационим јединицама), податке о броју операционих сала, број обављених операција и просечан број операција по лекару специјалисти.

Резултат: Израда анализе за 2014. годину је у току.

Анализа здравствених показатеља

Институт за јавно здравље Ниш својом делатношћу обухвата кориснике са подручја – Нишавске и Топличке области и општине Сокобања.

У анализи здравственог стања становништва користе се подаци рутинске статистике на

бази којих се израчунавају витално-демографски индикатори, показатељи морбидитета, организације и рада ванболничке и болничке здравствене заштите и предлажу мере у односу на приоритетне здравствене проблеме и вулнерабилне категорије становништва. Показатељи који се користе јесу они који су, од стране Министарства здравља Србије, препоручени приликом првог склапања уговора о финансирању пројекта.

У првом кварталу дефинисани су индикатори и почело се са прикупљањем података, а од априла се активно припрема и пише Анализа здравственог стања становништва у 2014. години, посебно за Нишавски и посебно за Топлички округ.

САДРЖАЈ АНАЛИЗЕ ЗА НИВО ОКРУГА/ОПШТИНЕ

1. Демографски и социо-економски показатељи
  - 1.2. Витално-демографске карактеристике
    - 1.1.1. Територија и становништво
    - 1.1.2. Старосна и полна структура
    - 1.1.3. Рађање и обнављање становништва
    - 1.1.4. Смртност становништва (морталитет)
    - 1.1.5. Природни прираштај
    - 1.1.6. Склопљени и разведени бракови
  - 1.2. Социјално-економски показатељи
2. Оболевање становништва ()
  - 2.1. Ванболнички морбидитет
    - 2.1.1. Служба опште медицине
    - 2.1.2. Служба медицине рада
    - 2.1.3. Служба за здравствену заштиту предшколске деце
    - 2.1.4. Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине
    - 2.1.5. Служба за здравствену заштиту жена
    - 2.1.6. Служба за заштиту и лечење болести уста и зуба
  - 2.2. Болнички морбидитет и морталитет
3. Организација, кадрови, рад и коришћење здравствене заштите
  - 3.1. Мрежа здравствених установа и кадрови
  - 3.2. Рад и коришћење здравствених капацитета
    - 3.2.1. Рад и коришћење примарне здравствене заштите
      - 3.2.1.1. Служба опште медицине
      - 3.2.1.2. Служба медицине рада
      - 3.2.1.3. Служба за здравствену заштиту предшколске деце
      - 3.2.1.4. Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине
      - 3.2.1.5. Служба за здравствену заштиту жена
      - 3.2.1.6. Служба за заштиту и лечење болести уста и зуба
    - 3.2.2. Рад и коришћење болничке здравствене заштите
4. Анализа епидемиолошке ситуације
  - 4.1. Заразне болести
  - 4.2. Имунопрофилакса заразних болести
  - 4.3. Болничке инфекције
  - 4.4. Хроничне незаразне болести
5. Стање животне средине и хигијенских прилика
  - 5.1. Контрола квалитета ваздуха
  - 5.2. Контрола квалитета воде
    - 5.2.1. Контрола квалитета воде за пиће
    - 5.2.2. Квалитет површинских вода и отворених купалишта
    - 5.2.3. Квалитет вода из јавних затворених купалишта

- 5.3. Диспозиција отпадних вода и чврстих материја
    - 5.3.1. Диспозиција течних отпадних материја
    - 5.3.2. Диспозиција чврстих отпадних материја
  - 5.4. Здравствена исправност намирница и предмета опште употребе
    - 5.5. Хигијенско-санитарни надзор над објектима за друштвену исхрану
    - 5.6. Хигијенско-санитарни надзор над предшколским, школским и другим објектима
    - 5.7. Хигијенско-санитарни надзор над здравственим установама у циљу спречавања и сузбијања болничких инфекција
- Закључци и предлог мера

Компаративна анализа здравственог стања становништва Нишавског и Топличког округа за 2014. и претходних пет година ће бити достављена у уговореном року.

Припрема плана развоја стручног усавршавања здравствених радника и здравствених сарадника

Институт је израдио 30 мишљења на годишњи план кадрова здравствених установа са Нишавског и Топличког округа.

Давање мишљења на захтев здравствене установе о траженим специјализацијама/ужим специјализацијама на име кандидата

Центар за анализу, планирање и организацију здравствене заштите Института за јавно здравље Ниш је дао 33 мишљења за специјализације и уже специјализације, чиме је испунио све захтеве упућене из здравствених установа (100%).

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

- Унапређење квалитета података
- Сагледавање разлога и обима коришћења здравствене заштите
- Сагледавање здравственог стања популације
- Предлагање мера за побољшање здравственог стања становништва

Унапређење квалитета рада, ефикасности и ефективности здравствене заштите и обезбеђење примене савремених доктринарних и стручних ставова.

Базе података, извештаји и анализе се достављају ИЗЈЗ Србије на начин и у дефинисаним роковима, одакле након контроле добијамо повратне информације о успешности реализованог посла.

Такође, на основу добијених сагласности МЗ на захтеве здравствених установа за стручним усавршавањем здравствених радника добијамо потврду оправданости упућивања лица на даљу едукацију за које је претходно Институт дао позитивно мишљење.

Потенцијални ризици и начин превазилажења

Некомплетни и нетачно попуњени извештаји као и неблагоприятно достављање истих представља ризик за реализацију пројекта, што превазилазимо сталном контролом извештајних образаца који стижу у Институт и континуираном едукацијом радника здравствених установа који раде на пословима израде индивидуалних и збирних извештаја. Развој компјутеризованог интегрисаног здравственог информационог

система и доношење новог Закона о евиденцијама у области здравствене заштите су неопходни предуслови за бољи квалитет и ажурност података у здравственом информационом систему.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 18 радника Института и то: 6 лекара специјалиста социјалне медицине или медицинске статистике и информатике, 3 здравствена сарадника са ВСС, 1 здравствени радник са ВШС, 1 здравствени сарадник са ВШС, 7 здравствених радника са ССС и 1 технички радник са основном школом.

Назив програма, пројекта

2. РАЗВОЈ ЗДРАВСТВЕНОГ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА (РЕСУРСНЕ БАЗЕ ПОДАТАКА)

Опис програма, пројекта и извршене активности

У периоду јануар-јун 2015. године Институту за јавно здравље Ниш достављено је 120 пријава, 226 одјава и 545 промена међу запосленима на одређено и неодређено радно време у здравственим установама са територије Нишавског, Топличког округа и општине Сокобања. Извршена је логичка контрола свих примљених образаца (усаглашеност уписаних података о организационој јединици, завршеној школи, занимању, широј и ужој делатности, специјализацији и ужој специјализацији и уписаних шифара), корекција по потреби и унос података у базу. Реализација у односу на приспеле обрасце је 100%.

Сваки контакт са особама одговорним за податке о кадровима из здравствених установа (са подручја два округа и једне општине - из надлежности Института за јавно здравље Ниш), искоришћен је за континуирану стручну помоћ у вези са евидентирањем података.

Завршено је прикупљање, логичка контрола и обрада података са пресеком стања на дан 31.12.2014. године, а збирни извештаји и базе података правовремено достављени Републичком институту за јавно здравље „Милан Јовановић-Батут“. У току је обрада података са пресеком стања на дан 30.06.2015. године.

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

Обезбеђивање квалитетнијих података и боље управљања ресурсима у здравственом систему.

Унос података у базе се у Институту врши континуирано током године али се на крају извештајног периода контролише слагање података у бази са подацима из извештајних образаца потписаних од одговорних лица здравствених установа.

Такође, базе података се у дефинисаним роковима прослеђују ИЗЈЗ Србије након чега и од њих добијемо потврду успешности реализованог пројекта.

Потенцијални ризици и начин превазилажења

Застарела регулатива (закон о евиденцијама, правилници и методолошка упутства). Непостојање интегрисаног компјутеризованог здравственог информационог система у здравственим установама (углавном се користе папирне форме за евиденције и извештавање). Неблаговремено ажурирање и достављање свих промена у ресурсима од стране здравствених установа Институту како би базе података у сваком тренутку биле тачне и осликавале право стање, што превазилазимо добром сарадњом са здравственим установама, састанцима са представницима истих и сталним подсећањем на обавезу достављања свих евентуалних промена у кретању ресурса.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 14 радника Института и то: 4 лекара специјалиста социјалне медицине и медицинске статистике и информатике, 1 здравствени сарадник са ВСС, 1 здравствени радник са ВШС, 1 здравствени сарадник са ВШС, 6 здравствених радника са ССС и 1 технички радник са основном школом.

Назив програма, пројекта

3. ПРАЋЕЊЕ КВАЛИТЕТА РАДА ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА, ОРГАНИЗАЦИЈА И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОВЕРЕ КВАЛИТЕТА СТРУЧНОГ РАДА

Опис програма, пројекта и извршене активности

Организација и спровођење редовне спољне провере квалитета рада здравствених установа се спроводи на основу годишњег плана провере за ниво Републике који доноси Министар здравља, на основу Правилника о начину и поступку спровођења надзора над стручним радом у здравственој делатности и Упутства о организацији и спровођењу надзора над стручним радом у здравственој делатности. Завод за јавно здравље на основу овог плана сачињава оперативни план који доставља ИЗЈ Србије који садржи тачан број и називе здравствених установа у којима ће се спровести провера, датуме извођења провере као и имена надзорника са листе надзорника. Одржава се један иструктивни састанак са надзорницима, који су укључени у обављање редовне провере квалитета рада у здравственим установама у тој години. По завршеној редовној спољној провери квалитета стручног рада завод за јавно здравље у сарадњи са надзорницима саставља појединачне извештаје које доставља заводу за јавно здравље и свакој здравственој установи у којој је спроведена провера, а збирни и финансијски извештај доставља Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“.

Праћење показатеља квалитета рада здравствених установа се спроводи у складу са Правилником о показатељима квалитета здравствене заштите („Службени гласник РС, број 49/10“) и Методолошким упутством за поступак извештавања здравствених установа о показатељима квалитета здравствене заштите.

Праћење показатеља квалитета рада здравствених установа се спроводи у складу са Правилником о показатељима квалитета здравствене заштите („Службени гласник РС, број 49/10“) и Методолошким упутством за поступак извештавања здравствених установа о показатељима квалитета здравствене заштите.

Подаци/извештаји о квалитету пружања здравствених услуга из већине здравствених установа Нишавског и Топличког округа су у предвиђеном року достављени и унети у базу података, али је неколико установа у потпуности пробило рок за достављање података. Расположиви подаци достављени су Институту за јавно здравље «Др. Милан Јовановић Батут».

Обављане су бројне телефонске консултације у циљу провере и корекције података. Институт за јавно здравље Ниш је био у ситуацији да више пута упути захтев за достављање података и за проверу података. Урађене су три анализе: Анализа показатеља квалитета рада у здравственим установама Нишавског и Топличког округа у 2015. години; Анализа задовољства запослених у здравственим установама Нишавског и Топличког округа у 2015. Години; Анализа задовољства пацијената у здравственим установама Нишавског и Топличког округа у 2015. Години.

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

- Унапређење квалитета здравствене заштите
- Унапређење квалитета стручног рада у здравственим установама
- Повећање задовољства корисника здравственим услугама и задовољства запослених у здравственим установама

Успешност пројекта дефинише се кроз: ажурирану базу података о показатељима квалитета рада здравствених установа на подручју Нишавског и Топличког округа, добру сарадњу и комуникацију са партнерима, иницирање

реализације предложених мера из анализе о показатељима квалитета рада здравствених установа и задовољства корисника и запослених у здравственим установама на подручју Нишавског и Топличког округа, састављен Извештај о спроведеној спољној провери квалитета стручног рада здравствених установа, приватне праксе, здравствених радника и здравствених сарадника и унапређење квалитета извештавања приватних здравствених установа и достављен у задатом временском року.

Информације о постигнутим резултатима (израђене анализе и извештаји, организациони састанци, теренски рад и др.) се прикупљају интерним мониторингом.

Одговорна особа за евалуацију пројекта је др Драган Николић.

Потенцијални ризици и начин превазилажења

Потенцијални ризици за пројектни задатак **Организације и спровођења редовне спољне провере квалитета рада здравствених установа** су: неусаглашеност и нејасна подела одговорности и улога између одговарајућих комора здравствених радника и здравствених установа везаних за Листе надзорника, недовољна едукација надзорника за извођење процеса спољне контроле квалитета стручног рада, превазиђена законска регулатива, неблаговремено обављање надзора и достављање извештаја.

Мере превазилажења ризика: јасно дефинисање улога и одговорности појединих актера у реализацији овог пројекта, едукација надзорника и иновирање законске регулатива за ову област.

Потенцијални ризици за пројектни задатак **Праћења показатеља квалитета рада здравствених установа** су: валидност података о показатељима квалитета здравствене заштите које достављају здравствене установе, неажурност у праћењу и достављању постојећих показатеља, недовољно знања руководиоца и запослених из области квалитета и значаја спровођења задовољства корисника и запослених.

Начин превазилажења ризика: јасно дефинисање улога и одговорности појединих актера у реализацији пројекта, континуирана едукација извршилаца пројекта, мониторинг и евалуација пројекта.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 7 радника Института и то: 3 лекара специјалиста социјалне медицине, 2 здравствени сарадник са ВСС, 1 здравствених радник са ССС и 1 технички радник са основном школом.

Назив програма, пројекта

4. ОРГАНИЗАЦИЈА И СПРОВОЂЕЊЕ АКТИВНОСТИ ПРОМОЦИЈЕ ЗДРАВЉА ПОСЕБНО УСМЕРЕНА НА ВУЛНЕРАБИЛНЕ ГРУПАЦИЈЕ (ТРУДНИЦЕ, МАЛА И ПРЕДШКОЛСКА ДЕЦА, ШКОЛСКА ДЕЦА, СТАРИ ПРЕКО 65 ГОДИНА ЖИВОТА И ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ)

Опис програма, пројекта и извршене активности

4.1 Кратак опис програмских активности:

Координација, планирање, организација и спровођење активности промоције здравља, које су посебно усмерене на осетљиве групације (труднице, мала и предшколска деца, школска деца, лица старија од 65 година живота и особе са инвалидитетом) становништва.

4.2 Општи циљ програма

Јачање капацитета примарне здравствене заштите за унапређење здравља становништва и повећање обима информисаности становништва у вези са здравим стилевима живота.

4.3 Оперативни циљеви програма

4.4 Извршени обим услуга

1. Координација здравствено-промотивних активности здравствених установа

1. Пружана перманентна стручно методолошка помоћ здравственим установама примарне здравствене заштите на подручју Нишавског и Топличког округа (8 домова здравља Нишавског и 4 дома здравља Топличког округа) у изради планова спровођења Програма, непосредно на терену и телефонски и електронском поштом.
2. Стручно методолошка помоћ здравственим установама на подручју Нишавског и Топличког округа (12 поливалентних патронажних служби за 8 домова здравља Нишавског и 4 дома здравља Топличког округа) у изради Програма, директно на терену, телефонски и електронском поштом, у спровођењу Програма.
3. Извршена процена адекватности наведених 12 програма. Прикупљање извештаја о извршењу наведених 12 служби за прва два квартала 2014. године, обрада извештаја и слање по принципу вертикалне организације.
4. Задатак извршен у потпуности.

2. Покретање свих видова партнерства у области васпитања за здравље

1. Одржана 26 организациона састанка са представницима Центра за контролу и превенцију болести ИЗЈЗ Ниш, Дома здравља Ниш, Клинике за нефрологију КЦ Ниш и Завода за здравствену заштиту студената у Нишу ради заједничких

- координисаних активности у области промоције здравља деце, младих и студената.
2. Одржано 44 организационих састанака са Удружењем студената медицине IFMSA, са Удружењем студената фармације NIPSA, са градском организацијом Црвеног крста, са предстваницима Црвеног крста Нишка Бања, са представницима ЈАЗАС-а, са представником Клуба за отворено друштво, са представницима НВО "Путоказ" (СОС дечија села Србије), са представницима школске управе Министарства за просвету и спорт, са НВО "Индиго", са представником биоскопа "Купина", са представницима Галерије НКЦ-а, са Управом за омладину и спорт (Група за превенцију), Канцеларијом за младе града Ниша, представницима општина Црвени крст и Палилула ради заједничких активности и помоћи у реализацији програма, са представником Сигурне куће у Нишу, са представником Високе техничке школе у Нишу, са представницима Школске управе Министарства просвете у Нишу, са представницима предшколске установе "Пчелица".
  3. Одржан 1 организациони састанак са представницима Основне школе "Свети Сава" у Нишу у вези организације завршне манифестације "Недеља здравља уста и зуба".
  4. Одржано је 17 организационих састанака са Медиа и Реформ центром, са представницима 1 радио станице и 4 локалне ТВ станице, једних дневних новина и једним интернет порталом у вези медијске подршке активностима у области промоције здравља.
  5. Одржано 11 организационих састанака са представницима Клиничког центра Ниш ради реализовања програма скрининга на територији Нишавског округа.
  6. Одржано 9 организационих састанака са представницима Дома здравља Ниш и Дома здравља Дољевац у вези реализације програма скрининга на територији Нишавског округа.
  7. Број реализованих активности и учесника: 108 организационих састанака, 16 реализованих активности, 142 учесника.
  8. Задатак извршен у потпуности.

3. Едукација едукатора и становништва за промоцију здравља

1. Сачињен годишњи извештај за 2014. годину
2. Сачињени извештаји за I и II квартал 2015. године и полугодишњи извештај за 2015. годину.
3. Одржано је 9 консултативних састанака са лекарима на општем лекарском стажу и 16 са лекарима на специјалистичком стажу.
4. Одржан је 1 едукативни семинар за лекаре на специјализацији из породичне медицине и 1 едукативни семинар за лекаре на специјалистичком стажу из области Промоције здравља.
5. Одржана су 2 едукативна семинара за лекаре Дома здравља Ниш на тему Иновативни приступ у здравствено васпитном раду у области заштите сексуалног и репродуктивног здравља младих.
6. Одржане су 2 едукације на тему заштите од трансмисије ХПВ и ХИВ у сарадњи са гинеколошком службом Завода за здравствену заштиту студента Ниш.
7. Сачињен план за 2015. годину: 50 консултативних састанака за лекаре на стажу, 10 консултативних састанака за лекаре на специјалистичком стажу, 1 едукативни семинар за нездравствени кадар.

8. Израђена и дистрибуирана брошура "Чувајмо се од грипа". Презентована је у електронској форми на сајту ИЗЈЗ и дистрибуирана координаторима здравственог васпитања на терену.
9. Укупан број реализованих активности: 6 семинара за едукаторе едукатора са 230 учесника и 8 семинара за едукацију становништва из области промоције здравља и заштите од заразних болести са 350 учесника.
10. Задатак извршен у потпуности.

4.Активности на унапређењу здравља вулнерабилних групација

4.3. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВЉА УЧЕНИКА У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

1. Сачињен годишњи извештај за 2014. годину
2. Сачињен извештај за прва два квартала односно један полугодишњи извештај за 2015. годину.
3. Пружена непосредна стручно – методолошка помоћ при изради програма здравствено васпитног рада одговарајућих служби здравствених установа примарне здравствене заштите на подручју Нишавског и Топличког округа (8 домова здравља Нишавског и 4 дома здравља Топличког округа) за укупно 66 основних школа (53 основне школе у Нишавском и 13 у Топличком округу).
4. Извршена редовна анализа адекватности програма и динамика реализације.
5. Одржана су 2 организационих састанака са представницима Школске управе Министарства просвете у вези програмских активности школске деце и омладине.
6. Укупан број реализованих активности: 2 едукативна састанка за лекаре школских диспанзера и ППС, 3 едукативна састанка са просветним радницима и 4 организациона састанка са запосленима у Дому здравља Ниш у вези реализације капмања и акција у заједници намењених ученицима основних школа.
7. Задатак извршен у потпуности.

4.4. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВЉА УЧЕНИКА У СРЕДЊИМ ШКОЛАМА

1. Сачињен годишњи извештај за 2014. годину
2. Сачињен извештај за прва два квартала односно један полугодишњи извештај за 2015. годину.
3. Пружена непосредна стручно – методолошка помоћ при изради програма здравствено васпитног рада одговарајућих служби здравствених установа примарне здравствене заштите на подручју Нишавског и Топличког округа (8 домова здравља Нишавског и 4 дома здравља Топличког округа) за 25 средњих школа у Нишавском и 8 у Топличком округу.
4. Извршена процена адекватности програма и динамика реализације.
5. Одржана су 2 организациона састанака са представницима Школске управе Министарства за просвету и спорт у вези програмских активности школске деце и омладине, 2 едукације за школске психологе и педагоге, 12 организационих састанака са представницима Управе за омладину и спорт Града Ниша у вези програмских активности намењених ученицима средњих школа и 6 организациона састанка са лекарицама Саветовалишта за младе Дома здравља Ниш, 8 организационих састанака са представницима удружења младих и НВО

које у својим програмским активностима имају теме из области промоције здравља у овој популационој групи.

6. Прикупљање и анализа текућих извештаја
7. Задатак извршен у потпуности.

4.5. ПРОГРАМ ВАСПИТАЊА ЗА ЗДРАВЉЕ ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА : “ЗДРАВ ВРТИЋ”

1. Пружена непосредна стручно – методолошка помоћ при изради програма здравствено васпитног рада одговарајућих служби здравствених установа примарне здравствене заштите на подручју Нишавског и Топличког округа (8 домова здравља Нишавског и 4 дома здравља Топличког округа) за 30 обданишта у Нишавском и Топличком округу.
2. Одржана су 6 организациона састанка са представницима Предшколске установе "Пчелица" у вези текућих кампањских активности намењених деци предшколског узраста као и 6 организациона састанка са представницима дечије стоматолошке службе Дома здравља Ниш у вези обележавања кампање "Недеља здравља уста и зуба" и "Светског дана оралног здравља".
3. Одржан 1 организациони састанак са представницима Основне школе "Свети Сава" у Нишу у вези организације завршне манифестације "Недеља здравља уста и зуба".
4. Дистрибуиран материјал преко координатора здравственог васпитања 12 домова здравља предшколским установама у тим општинама намењен родитељима предшколске деце о понашању у вези елементарних непогода.
5. Извршена процена адекватности програма и динамика реализације.
6. Задатак извршен у потпуности.

5. Анализа реализације здравственог васпитања у оквиру Програма за спречавање и сузбијање заразних болести

1. Сачињен годишњи извештај за 2014. годину
2. Пружана непосредна стручно – методолошка помоћ при изради планова здравствено васпитног рада за 2015. годину.
3. Извршена анализа спровођења програма здравственог васпитања за 2014. годину.
4. Реализована један едукација чланова удружења ИФМСА на тему здравствено-васпитног рада у превенцији ХИВ инфекције у популацији младих.
5. Организована и реализована посета студената струковних студија Музеју здравствене културе са темом "Заштита од заразних болести у 20. веку".
6. Одржане су 2 едукације на тему заштите од трансмисије ХПВ и ХИВ у сарадњи са гинеколошком службом Завода за здравствену заштиту студента Ниш и удружењима студента ИФМСА и НИПСА.
7. Поводом Светског дана борбе против туберкулозе у партнерству са ИФМСА настављено анкетно истраживање знања становништва о заштити од ТБЦ на територији Општине Медијана.
8. Поводом 7. априла - Светског дана здравља одржан се едукативни састанак у ИЗЈЗ Ниш са темом Здравствене исправности хране у превенцији заразних болести. Овом приликом је у сарадњи са студентима ИФМСА дистрибуиран и здравствено-васпитни материјал на тему безбедности хране "Пет правила за

здравствену исправност хране" који је у сарадњи са НВО Индиго из Ниша преведен на ромски језик и дистрибуиран ромској популацији.

9. Координаторима здравствено-васпитног рада дистрибуиране су агитке са препорукама за понашање током и после поплава које су израђене током прошлогодишњих поплава на територијама Нишавског и Топличког округа.
10. У сарадњи са Црвеним крстом Нишка Бања становницима ове општине дистрибуиран је флајер "Како се заштити од цревних заразних болести".
11. Задатак извршен у потпуности.

6. Спровођење националних кампања за промоцију здравља - Национални дан без дуванског дима, Национални месец борбе против рака, Светски дан вода, Светски дан здравља, Недеља здравља уста и зуба, Светски дан без дуванског дима, Светски дан против злоупотребе и дистрибуције дрога, Међународни дан физичке активности, Дан здравих градова, Недеља дојења, Светски дан срца, Месец правилне исхране, Светски дан борбе против АИДС

1. Обележена Европска недеља превенције рака грлића материце конференцијом за новинаре у Медиа центру Ниш са лекаром из Центра за промоцију здравља и гинекологом из Завода за здравствену заштиту студената. Реализоване су 2 телевизијске емисије и 6 ТВ прилога поводом Европске недеље, један прилог на сајту ИЗЈЗ и један прилог за новине. Предавање на тему превенције од ХПВ вируса одржано је у партнерству ИЗЈЗ Ниш, Завода за здравствену заштиту студената и ИФМСА. Током целе недеље студенти ИФМСА су на три факултета Универзитета у Нишу дистрибуирали флајере на тему заштите од ХПВ.
2. Активности поводом Националног дана без дуванског дима започеле су конференцијом за новинаре на којој су представљени актуелни подаци у области злоупотребе дувана на територији Републике Србије и Града Ниша. На конференцији је представљен флајер чије идејно решење су дали лекари Центра за промоцију здравља. Флајер на тему "Заблуде о пушењу и престанку пуљења цигарета". У сарадњи са ИФМСА и НИПСА флајери су дистрибуирани у чекаоницама Дома здравља Ниш. Реализовани су 2 емисије, 6 прилога на локалним телевизијама, 1 прилог за новине и 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш.
3. Обележен 4. фебруар Светски дан борбе против рака конференцијом за новинаре у Медиа центру Ниш (Приказани подаци о инциденци и преваленци малигних болести у Нишавском и Топличком округу у 2014. години). Представљен је национални програм скрининга и изнети актуелни подаци у овој области. Истовремено су најављене планиране активности током Националног месеца борбе против рака. Објављена су 2 чланка у новинама у вези Светског дана и програма скрининга у Р Србији као и 6 прилога на локалним ТВ станицама.
4. Одржано је 9 организационих састанака с представницима Дома здравља Ниш и 11 организационих састанака са представницима Клиничког центра Ниш у вези организације и спровођења скрининга у Републици Србији.
5. Поводом 7. априла - Светског дана здравља одржан се едукативни састанак у ИЗЈЗ Ниш са темом Здравствене исправности хране у превенцији заразних болести. Овом приликом је у сарадњи са студентима ИФМСА дистрибуиран и здравствено-васпитни материјал на тему безбедности хране "Пет правила за здравствену исправност хране" који је у сарадњи са НВО Индиго из Ниша преведен на ромски језик и дистрибуиран ромској популацији. Одржана је једна

- конференција за новинаре, постављен 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш, објављена 2 чланка у новинама и 8 прилога на локалним ТВ станицама и 1 ТВ емисија.
6. Расписан конкурс за литерарне и ликовне радове на тему "Здравља уста и зуба" намењен деци предшколског узраста и за ученике основних школа на територији Нишавског и Топличког округа.
  7. Обележен Светски дан вода са Превентивним центром Дома здравља и Црвеним крстом са уличном манифестацијом на којој су волонтери Црвеног крста дистрибуирали флајер израђен за потребе обележавања Светског дана вода. Флајер је у електронској верзији представљен на сајту ИЗЈЗ Ниш и дистрибуиран домовима здравља на територији оба округа. Одржана је 1 конференција за новинаре, реализовано 8 прилога на локалним ТВ станицама, постављен 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш и штампана два чланка у новинама.
  8. Реализована конференција за новинаре поводом Светског дана бубрега у партнерству са Клиником за нефрологију КЦ Ниш. Урађено је идејно решење за флајер поводом СДБ која је презентована на сајту ИЗЈЗ и у електронској форми дистрибуирана домовима здравља. Удружења ИФМСА и НИПСА су штампану верзију овог флајера дистрибуирале у чекаоницама Дома здравља Ниш. Реализована су два ТВ наступа, 8 прилога за електронске медије, један прилог за сајт ИЗЈЗ Ниш и један новински чланак.
  9. Одржана су 6 организациона састанка са представницима Предшколске установе "Пчелица" као и 6 организациона састанка са представницима дечије стоматолошке службе Дома здравља Ниш у вези обележавања кампање "Недеља здравља уста и зуба" и "Светског дана оралног здравља".
  10. Одржан 1 организациони састанак са представницима Основне школе "Свети Сава" у Нишу у вези организације завршне манифестације "Недеља здравља уста и зуба".
  11. Формирана комисија од представника Основне школе "Свети Сава", предшколске установе "Пчелица", школског диспанзера Дома здравља и лекара Центра за промоцију здравља ИЗЈЗ задужена за прегледавање литерарних и ликовних радова приспелих на конкурс поводом обележавања "Недеље здравља уста и зуба".
  12. Реализована завршна манифестација поводом "Недеље здравља уста и зуба" на Тргу Светог Саве са програмом који су реализовали ученици ОШ "Свети Сава" и деца из предшколске установе "Пчелица" са изложбом ликовних радова и преформансом на тему техника прања зуба. На завршној манифестацији додељене су и награде за најбоље ликовне и литерарне радове ученика те школе и предшколске установе "Пчелица" са доделом награда за најбољи ликовни и литерарни рад.
  13. Координативне активности поводом "Недеље здравља уста и зуба" у 12 домова здравља са територије Нишавског и Топличког округа.
  14. О завршној манифестацији поводом "Недеље здравља уста и зуба" на локалним телевизијама је емитовано 8 прилога и објављен је један чланак у новинама.
  15. Расписан конкурс на тему "Загађена урбана средина" за ученике основних школа на територији Града Ниша.
  16. Обележен Међународни дан физичке активности у партнерству са Црвеним крстом Нишка Бања, Превентивним центром Дома здравља Ниш, Градском организацијом Црвеног крста Ниш, Градском управом за омладину и спорт, Спортским диспанзером Дома здравља Ниш и Удружењем студената ИФМСА и НИПСА. Одржана је конференција у Црвеном крсту Нишка Бања. Реализована је акција "Пешачењем до здравља" са ученицима ОШ "Иван Горан Ковачић",

студентским организацијама и волонтерима Црвеног крста. У пешачкој зони Нишке Бање волонтери ЦК дистрибуирали су пролазницима здравствено-штампани материјал. Реализована је једна ТВ емисија, 8 ТВ прилога и 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш.

17. Координисане активности поводом обележавања Међународног дана физичке активности у 12 домова здравља са територије Нишавског и Топличког округа.
18. Обележен је Дан здравих градова у партнерству са Општином Нишка Бања, Црвеним Крстом Нишка Бања, ИФМСА, Сигурном кућом Ниш и Уравом за омладину и спорт Града Ниша. У пешачкој зони Нишке Бање постављена је изложба фотографија ученика на тему "Загађена урбана средина" и одржано предавање о очувању биодиверзитета на територији Општине Нишка Бања. Одржана је 1 конференција за новинаре, постављен 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш, објављен 1 чланак у новинама и приказано је 8 ТВ прилога.
19. Координативне активности поводом обележавања Светског дана без дуванског дима са представницима 12 домова здравља Нишавског и Топличког округа.
20. Обележен Светски дан без дуванског дима у партнерству са Управом за омладину и спорт Града Ниша, биоскопом "Купина", ИФМСА, Превентивним центром Дома здравља, Саветовалиштем за одвикавање од пушења, НИПСА, Црвеним крстом Нишка Бања и Градском организацијом Црвеног крста Ниш и Медија/Реформ центром. У биоскопу "Купина" одржан је квиз знања за тимове ученика три основне школе у Нишу са доделом пехара и зхавалница најуспешнијим учесницима. Специјални гости на квизу знања били су штићеници НВО "Путоказ" која се бави помоћи деци из породица под ризиком као и деца из Сигурне куће Ниш. Након одржаног квиза у Обреновићевој улици (пешачка зона у Нишу) одржана је акција под називом "Да ли и ти бацаш новац у ветар?" у којој су волонтери ИФМСА анкетирали пролазнике на тему личне и породичне потрошње на дуван уз симболично пуштање хелијумских балона за сваког анкетираниог пролазника. На штандовима партнерских организација дистрибуиран је здравствено-васпитни материјал пролазницима а промовисане су и активности Саветовалишта за одвикавање од пушења ДЗ Ниш. Екипа Медија/Реформ центра је снимила 15-минутни документарни филм од активностима поводом Светског дана без дуванског дима. Реализована је 1 ТВ емисија, 10 прилога у медијима, 1 чланак у новинама и 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш.
21. Обележен Међународни дан борбе против злоупотребе и кријумчарења дрога је обележен у партнерству са Управом за омладину и спорт, Црвеним крстом, Виском техничком школом из Ниша, ИФМСА, Медија/Реформ центром и Отвореним клубом. На уличној манифестацији осим поделе флајера на тему активног и пасивног пушења као и одвикавања од пушења у организацији студената високе Техничке школе приказали су заинтересованим пролазницима путем симулатора дејство алкохола и других ПАС на нервни систем и могућност управљања возилима. У наставку је одржана дискусија са младима у оквиру Пројекта "безбедносна култура младих у Граду Нишу" која се реализује под покровитељством ОЕБС-а а у организацији Медија и Реформ центра из Ниша на којој је договорено одржавање 2 радионице и 2 вршњачке едукације током јула месеца а на тему превенције злоупотребе ПАС међу младима. Реализована је 1 ТВ емисија, 10 прилога на локалним ТВ станицама, 1 чланак у новинама и 1 прилог на сајту ИЗЈЗ Ниш.

22. Мас медијска промоција свих кампања је квалитативно и квантитативно реализована на високом нивоу као и претходних година због успешног партнерства са медијским кућама на територији Нишавског и Топличког округа.
23. Задатак извршен у потпуности.

7. Континуирани рад са мас медијима

1. Сачињен годишњи извештај за 2014. годину
2. Сачињен извештај за прва два квартала односно један полугодишњи извештај за 2015. годину.
3. Реализовано 10 ТВ гостовања и 86 ТВ прилога на локалним ТВ станицама и 20 (од тога 6 радио прилога на локалним радио станицама ван Града Ниша у 11 општина у којима координишемо здравствено васпитни рад кроз активности домова здравља) радијских прилога.
4. Објављено је 14 чланак са темама из програмских активности и календара јавног здравља
5. Реализовано 22 прилога за WEB Института
6. 8 конференција за новинаре (Национални дан без дуванског дима, Светски дан борбе против рака, Светски дан бубрега, Европска недеља превенције рака грлића материце, Светски дан здравља, Светски дан вода, Међународни дан физичке активности, Дан здравих градова).
7. Задатак извршен у потпуности.

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

Програм треба да допринесе унапређењу информисаности, знања и ставова како у општој популацији тако и вулнерабилним групацијама становништва у вези са најважнијим факторима ризика за настанак најчешћих обољења, као и начинима за њихову превенцију. Као дугорочан ефекат програма очекује се усвајање здравих навика и одржавање здравих стилова живота у различитим популационим групацијама.

Праћење спровођења пројекта или још боље пројекта Институт за јавно здравље Ниш обавља заједно са Институтом за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" и институтима и заводима за јавно здравље Србије, као установама које имају општи увид у све секторске активности.

Евалуација спровођења Стратегије обавља се у свакој фази процеса спровођења Акционог плана. За евалуацију се користе здравствени показатељи Европске уније (ЕСН1-2) и индикатори изабрани од стране стручњака одговорних за поједине активности и програме.

Годишње извештавање је обавезно и садржи: резултате спроведених активности, тешкоће и проблеме у реализацији.

Успешност пројекта се процењује: Праћењем здравственог стања, детерминанти здравља и неједнакости у здрављу; Проценама здравствених потреба, ризика и очекивања заједнице; Развојем и унапређењем информисања, едукације и саветовања у вези са очувањем здравља и смањењем фактора ризика; Реоријентација здравствене службе ка развоју модела који подржавају промоцију здравља; Развојем окружења која подржавају здравље и здраве изборе и програма за решавање здравствених проблема одређених популационих група; Укључивањем представника удружења у развијање одговорности локалног становништва за контролу фактора ризика и развојем акција

усмерених ка социјално вулнерабилним групама на превазилажењу препрека (културних, језичких, материјалних, физичких) за добијање здравствених и других видова помоћи.

Потенцијални ризици и начин превазилажења.

Ризици се превасходно односе на логистику у области финансирања пројеката у делу оних трошкова који подразумевају високо квалитетну активност на врло обимним и разноликим подсистемима пројекта (информциони систем, мултимедијални материјали, штампани материјали и пратећи пропагандни материјали).

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 7 радника Института и то: 4 лекара специјалиста социјалне медицине, 1 здравствени сарадник са ВСС, 1 здравствених сарадник са ССС, и 1 технички радник са основном школом.

Компаративна анализа извршења за прва два квартала 2015. године у односу за исти период 2014. године

1. Координација здравствено-промотивних активности здравствених установа

Координативне активности су се у односу на прво полугодиште 2014. године одвијале са истим успехом кроз квалитетну сарадњу са координаторима здравственог васпитања у свих 12 домова здравља на територијама Нишавског и Топличког округа. Комуникација са координаторима здравственог васпитања у 12 домова здравља је углавном базирана на електронској и телефонској комуникацији.

2. Покретање свих видова партнерства у области васпитања за здравље

У односу на прво полугодиште 2014. године, током 2015. године рализовано је 4 организационих састанака више него у истом периоду 2014. године (108 организационих састанака 2015. године у односу на 104 у првом полугодишту 2014. године). Тренд раста у овој области од 2014. године је резултат укључивања великог броја партнерских оргнизација у реализацију планова и активности Центра за промоцију здравља ИЗЈЗ Ниш. Истовремено у првом полугођу 2015. године бележимо више реализованих активности и последично већи број учесника у односу на прошлу годину.

3. Едукација едукатора и становништва за промоцију здравља

У односу на прво полугодиште 2014. године реализован је исти број семинара за едукаторе едукатора али са мањим бројем учесника. Прошлогодишњи већи број учесника едукација становништва био је последица појачаних активности током поплава у априлу и мају месецу које су биле усмерене на превенцију могућих последица поплава на здравље становништва угрожених подручја.

4. Програм унапређења здравља ученика у основним школама

У односу на прво полугође 2014. године током прва два квартала 2015. године реализована су 3 организациона састанака мање са представницима школских и 3 организациона састанка мање са просветним радницима. Ово смањење је повезано као и у претходном случају са значајно повећаним активностима током априла, маја и јуна 2014. године због спречавања здравствених последица поплава. Истовремено су одржана 4 организациона састанака више са представницима школских диспанзера у вези реализовања кампања и здравствено-васпитних активности.

5. Програм унапређења здравља ученика у средњим школама

Програм унапређења здравља ученика у средњим школама током првог полугођа 2015. године у односу на раније периоде бележи побољшање у квантитативном и квалитативном смислу укључивањем у планирање и реализацију невладиног сектора и организација младих са територије Града Ниша, Нишавског и Толичког округа. Са представницима школских диспанзера реализована су 3 организациона састанка више него прошле године (3 организациона састанка 2014. године и 6 састанака 2015. године). Са Управом за омладину и спорт је иначе одлична вишегодишња сарадња у првих шест месеци 2015. године додатно унапређена што се види у знатном повећању броја организационих састанака којих је у првом полугођу 2014. године било 5 а у истом еприоду ове године чак 12. Једино смањење бележи се у броју едукативних састанака са представницима школске управе (5 едукација током првог полугођа 2014. године према 2 едукације током 2015. године) и у броју едукација немењених просветним радницима (3 едукације током првог полугођа 2014. године према 2 едукације у истом периоду 2015. године), што је повезано са појачаним активностима услед поплава у априлу и мају 2014. године.

6. Програм васпитања за здравље деце у предшколским установама "Здрав вртић"

У оквиру овог опрограма бележи се повећање активности у односу на исти период 2014. године уз укључивање у овај програм и обележавање Светског дана оралног здравља у партнерству са Дечијом стоматолошком службом Дома здравља Ниш и предшколском установом "Пчелица". У односу на прошлу годину у првом полугођу 2015. године доржано је дупло више организационих састанака како са представницима предшколске установе "Пчелица" тако и са представницима Дечије стоматолошке службе Дома здравља Ниш (по 3 састанка са обе установе током 2014. године у односу на по 6 састанака са обе установе током првог полугођа 2015. године).

7. Програм спречавања и сузбијања заразних болести

У односу на прво полугође 2014. године када је због поплава и претње од могућих епидемија било забележено знатно повећање активности Центра за промоцију здравља у првом полугођу 2015. године активности су враћене на уобичајен ниво што одговара обиму активности из година које су претходиле 2014. години како у квалитативном тако и у квантитативном смислу. У том смислу се и тематски донекле разликују едукације које су реализоване током ове године где је акценат био на трансмисији ХИВ, ХПВ и здравственој исправности хране док су прошле године у истом периоду тематски доминирале цревне заразне болести и спречавање епидемија током и после поплава. У овогодишње активности укључени

су и нови партнери као што је НВО "Индиго" и ромске организације са којима је и израђен флајер на ромском језику са темом здравствене исправности хране.

8. Спровођење националних кампања за промоцију здравља

У односу на прво полугодиште 2014. године током истог периода 2015. године реализовано је следеће: У активности су уључене 3 нове партнерске организације. Реализован је исти број манифестација као и у првом полугођу 2014. године али је број учесника повећан са 2.750 на 2.950. Значајно је повећан и број реализованих кампања по Календару здравља (током 2015. године чак 12 кампања док су током првог полугођа 2014. године биле спроведене 4 кампање по Календару здравља). Током манифестација и кампања у првих 6 месеци 2015. године у односу на прошлу годину дистрибуирано је више штампаног материјала. Разлог за то је у изради промотивног материјала од стране самог Центра за промоцију здравља ИЗЈЗ Ниш. Подсећамо да самостална израда штампаних здравствено-васпитних средстава представља значајно финансијско оперетећење за ИЗЈЗ Ниш и да недостатак брошура, летака, флајера у многоме смањује квалитет здравствено-васпитних активности у заједници. Спроведен је један конкурс више у односу на претходну 2014. годину. Одржана је једна стручна конференције више него претходне године као и 4 организационих састанака више. Све реализоване манифестације и кампање су представљене на сајту ИЗЈЗ Ниш али и на сајтовима партнерских организација (Управа за омладину и спорт, Дрога Бљак, Дом здравља Ниш и Срвени крст Ниш и Нишка Бања).

9. Континуирани рад са МАС медијима

У односу на прво полугодиште 2014. године, током 2015. године у истом периоду реализован је 165 прилога у емдијима (35 више него претходне године), од чека 75 на телевизијама (8 више него претходне године), 20 на радију (4 мање него претходне године) и 12 штампаних прилога (19 мање него претходне године). Напомињемо да је укључивање медија у праћење здравствено-васпитних активности у већини од дванаест општина готово немогуће због гашења локалних медија а да и у самом Граду Нишу у односу на раније године из истих разлога знатно мање медија прати наше здравствено-васпитне активности.

Посебна напомена: У оквиру постојећих табела којима нас колеге из локалних домова здравља извештавају о начину обележавања дана из Календара здравља постоје рубрике предвиђене за активности које су потпуно немогуће за реализацију у малим општинама као што су наступи на телевизијама (у већини тих малих општина не постоје локални медији) или коришћење билборда (којих нема у малим срединама а свакако и када их има њихово изнајмљивање и израда плаката изискивали би значајна финансијска средства).

Назив програма, пројекта

5. ПРЕВЕНЦИЈА И КОНТРОЛА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ, УКЉУЧУЈУЋИ И ПОДРШКУ НАЦИОНАЛНОМ ПРОГРАМУ ИМУНИЗАЦИЈЕ

Опис програма, пројекта и извршене активности

1. Број пријављених заразних болести од стране института / завода за јавно здравље – **6429**

Укупан број пријављених заразних болести је 6429. Пријављено је 6387 акутних, 21 хронично стање и 21 носилаштво. Пријављено је 27 смртних случајева: 4 од ентероколита узрокованих клостридијумом дифициле (Дољевац - 1, Ниш - 3), 1 од туберкулозе (Сврљиг), 7 од септикемије (Алексинач - 1, Ниш - 5, Сврљиг - 1), 1 од сиде (Прокупље), 1 од пнеумококног менингитиса (Ниш), 7 од грипа (Ниш - 4, Сврљиг - 1, Прокупље - 2), 1 од вирусне пнеумоније (Ниш), 1 од неозначене пнеумоније (Алексинач) и 4 од бактеријске пнеумоније (Алексинач - 1, Ниш - 3). Нишавском округу припада 5449 случајева оболевања, а Топличком 980 случајева.

2. Број прикупљених пријава и одјава епидемија заразних болести –**20**

У периоду јануар-јун 2015. године је пријављено је 10 епидемија *influenza vir. identificatum* – 1 (Ниш), колективна, *scabies* – 1 (Ниш), колективна, *enteritis salmonellosa* – 1 (Ниш), породична, *tularaemia* – 1 (Мерошина), колективна, *diarrhoea et gastroenteritis* - 1 (Алексинач), колективна, *morbilli* – 1 (Ниш), колективна, *morbilli* – 1 (Ниш), колективна, *enterocolitis per Clostridium difficile* – 1 (Ниш), колективна, *infectio intestinalis bacterialis* – 1 (Ниш), колективна, *enterocolitis ac.* – 1 (Алексинач), колективна, и одјављено је 10 епидемија: *scabies* – 1 (Ниш), колективна, *diarrhoea et gastroenteritis* - 1 (Алексинач), колективна, *influenza vir. identificatum* – 1 (Ниш), колективна, *tularaemia* – 1 (Г.Хан), колективна, *enteritis salmonellosa* – 1 (Ниш), породична, *tularaemia* – 1 (Мерошина), колективна, *enterocolitis per Clostridium difficile* – 1 (Ниш), колективна, *morbilli* – 1 (Ниш), колективна, *salmonellosis* – 1 (Ниш), колективна, *enterocolitis per Clostridium difficile* – 1 (Алексинач), колективна.

3. Број извршених контрола пријављивања заразних болести на терену -**24**

- 12.1.2015. – Клиника за инфективне болести КЦ Ниш
- 13.1.2015. - Дом здравља Мерошина
- 16.1.2015. – Дом здравља Дољевац
- 26.1.2015. – Клиника за деце интерне болести КЦ Ниш
- 28.1.2015. – Клиника за нефрологију КЦ Ниш
- 9.2.2015. – Дом здравља Алексинач
- 18.2.2015. - Дом здравља Прокупље
- 20.2.2015. – Специјална психијатријска болница Горња Топоница
- 26.2.2015. – Клиника за инфективне болести КЦ Ниш
- 26.2.2015. – Клиника за нефрологију КЦ Ниш

- 2.3.2015. – Дом здравља Сврљиг
- 10.3.2015. - Клиника за кардиоваскуларне болести КЦ Ниш
- 18.3.2015. –Клиника за инфективне болести КЦ Ниш
- 22.4.2015. – Клиника за дечје интерне болести КЦ Ниш
- 23.4.2015. - Клиника за неурохирургију КЦ Ниш
- 28.4.2015. – ДЗ Ниш
- 11.5.2015. – Клиника за дечју хирургију КЦ Ниш
- 14.5.2015. - Клиника за плућне болести Кнез Село
- 14.5.2015. - Клиника за онкологију Кнез Село
- 19.5.2015. – Клиника за инфективне болести КЦ Ниш
- 26.5.2015. – Клиника за дечје интерне болести КЦ Ниш
- 24.6.2015. – Клиника за васкуларну хирургију КЦ Ниш
- 25.6.2015. - Клиника за општу хирургију КЦ Ниш
- 29.6.2015. – Клиника хематологију КЦ Ниш

4. Број периодичних извештаја (недељни и месечни) – 60

У периоду јануар-јун 2015. године урађено је 48 недељних и 12 месечна извештаја са анализом, оценом и проценом епидемиолошке ситуације на подручју Нишавског и Топличког округа и прослеђена свим учесницима у епидемиолошком надзору над заразним болестима.

5. Годишњи извештај за претходну годину - 6

Урађена су 2 годишња и 2 тромесечна извештаја (по 1 за Нишавски и Топлички округ) који су послати Институту за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" и свим домовима здравља који се налазе на територији коју покрива Институт за јавно здравље у Нишу и по један годишњи и тромесечни извештај за Министарство здравља.

Шестомесечни извештај за период јануар-јун 2015. године

Анализа епидемиолошке ситуације заразних болести на надлежној територији (оштински, окружни, покрајински, републички ниво) за период јануар-јун 2015. године са оценом и проценом епидемиолошке ситуације и предлогом мера.

- Број анализа структуре заразних болести – 2

У периоду јануар- јун 2015. године пријављено је 6429 случајева обољења. Стопа општег морбидитета од заразних болести у овом периоду износила је 1328,05 на 100.000 становника и мања је у односу на исти период прошле године (1339,73 на 100.000 становника).

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције појединих респираторних заразних болести у популацији - 2

Респираторне заразне болести су на првом месту у обољевању од заразних болести у првом полугођу 2015. године (81,21%). У односу на исти период 2014. године оболевање је 1,06 пута мање. Није регистрован ниједан случај дифтерије и конгениталне рубеоле. Забележена су 116 случајева малих богиња, 8 случајева паротитиса и 2 случаја великог кашља. Највише је забележено случајева грипа – 1819.

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције инфлуенце у популацији - 2

У разматраном периоду регистрована су 1819 случаја грипа што је 1,79 пута више него прошле године. 95,82% случајева је регистровано у Нишавском округу.

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције појединих цревних заразних болести у популацији - **2**

Стопа оболевања од цревних заразних болести износи 121,05 на 100.000 становника. У структури општег морбидитета од заразних болести учествују са 9,11% и оболевање је мање 1,43 пута у односу на исти период прошле године. Највише је забележено случајева заразне дијареје – 221.

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције паразитарних болести у популацији - **2**

У периоду јануар-јун 2015. године број регистрованих случајева је 2,09 пута већи него у истом периоду прошле године. У општем морбидитету од заразних болести ове болести учествују са 4,78% . Поред оболелих од шуге пријављено је и 7 случајева токсоплазмозе, 5 случајева ламблиазе и један случај ехинококозе.

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције појединих крвно преносивих заразних болести у популацији - **2**

Број оболелих је 1,38 пута мањи него у истом периоду прошле године. У општем морбидитету од заразних болести ове болести учествују са 0,75% .

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције појединих полно преносивих заразних болести у популацији - **2**

Полно преносиве заразне болести у структури општег морбидитета од заразних болести учествују са 0,96%. Оболевање је 1,31 пута мање него прошле године. Поред оболелих од урогениталне кламидијазе пријављен је по један случај сифилиса и гонореје.

- Број анализа учесталости, трендова и дистрибуције појединих зооноза у популацији **2**

Зоонозе су регистроване 3,50 пута више него у истом периоду прошле године. Није забележен ниједан случај тетануса. Поред озлеђених од животиња код којих је постојала индикација за антирабичном заштитом пријављена су и 4 случаја лајмске болести, 79 случајева туларемије и један случај грознице западног Нила.

6. Извештај обиласка здравствених установа за период јануар-јун 2015. године ради превенције и сузбијања болничких инфекција и епидемија – 42

13.1. Клиника за пластичну хирургију КЦ Ниш

14.1. Клиника за заразне болести КЦ Ниш

14.1. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш

16.1. Клиника за гастроентерологију КЦ Ниш

28.1. Клиника за дечију хирургију и ортопедију КЦ Ниш

28.1. ДЗ Ниш

30.1. Клиника за нефрологију и хемодијализу КЦ Ниш

30.1. Специјална болница за неспецифичне болести „Сокобања“

04.2. КЦ Ниш

06.2. Клиника за гастроентерологију КЦ Ниш

10.2. Клиника за плућне болести и туберкулозу Кнез Село КЦ Ниш

- 11.2. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш
- 11.2. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш
- 12.2. Клиника за пластичну хирургију КЦ Ниш
- 13.2. КЦ Ниш
- 18.2. Клиника за дечије интерне болести КЦ Ниш
- 10.3. Клиника за нефрологију и хемодијализу КЦ Ниш
- 11.3. Клиника за хематологију КЦ Ниш
- 20.3. КЦ Ниш
- 25.3. Клиника за дечију хирургију и ортопедију КЦ Ниш
- 30.3. Општа болница Прокупље
- 31.3. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш
- 31.3. КЦ Ниш
- 08.4. Клиника за кардиоваскуларне болести КЦ Ниш
- 09.4. СПБ Горња Топоница
- 17.4. Клиника за ендокринологију КЦ Ниш
- 21.4. Клиника за дечије интерне болести КЦ Ниш
- 21.4. ДЗ Ниш
- 05.5. Клиника за дечију хирургију и ортопедију КЦ Ниш
- 05.5. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш
- 11.5. Клиника за кожне болести КЦ Ниш
- 12.5. СПБ Горња Топоница
- 15.5. Геронтолоки центар Алексинац
- 28.5. ОРЛ клиника
- 29.5. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш
- 04.6. Клиника за заразне болести КЦ Ниш
- 10.6. Клиника за кардиовакуларне болести КЦ Ниш
- 12.6. Општа болница Алексинац
- 19.6. КЦ Ниш
- 19.6. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш
- 24.6. Клиника за ортопедију КЦ Ниш

- ОРЛ клиника КЦ Ниш Циљ: Увид у инциденцију болничких инфекција, надзор над могућим ризик факторима.

- Узорковање материјала
 - Консултација са клиничарима код мултирезистентних узрочника, пријаве болничких инфекција

- Предлог мера за превенцију и сузбијање.

7. Број урађених анализа (узетих брисева) ради превенције и сузбијања болничких инфекција и епидемија према Плану Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ за период јануар-јун 2015. године – укупно: 3.068 бирисева

12.1. ДЗ Сокобања	32	
13.1. ГАК КЦ Ниш	51	
14.1. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		26
16.1. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш		20
19.1. Клиника за пластичну хирургију КЦ Ниш		19
19.1. Клиника за кардиоваскуларне болести КЦ Ниш		35
20.1. ОРЛ клиника КЦ Ниш	39	

20.1. Клиника за кардиоваскуларну хирургију КЦ Ниш		38	
27.1. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш		8	
27.1. Клиника за урологију КЦ Ниш		38	
28.1. Клиника за кардиоваскуларну хирургију КЦ Ниш			5
28.1. Клиника за ортопедију КЦ Ниш		34	
29.1. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш		44	
02.2. Клиника за ендокринологију КЦ Ниш		12	
04.2. ДЗ Гаџин Хан	37		
05.2. ГАК КЦ Ниш	48		
05.2. Клиника за дечију хирургију КЦ Ниш		26	
06.2. Клиника за кардиоваскуларне болести КЦ Ниш		38	
09.2. Клиника за нефрологију и хемодијализу КЦ Ниш		43	
10.2. Клиника за заразне болести КЦ Ниш		12	
10.2. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш		31	
11.2. Специјална болница “Сокобања”		47	
12.2. Геронтолошки центар “Јеленац” Алексинац		22	
12.2. ДЗ Ражањ	40		
18.2. ДИК	42		
19.2. Институт “Нишка Бања”	39		
20.2. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		18	
23.2. Ургентни центар КЦ Ниш	34		
24.2. Клиника за урологију КЦ Ниш	34		
24.2. Клиника за ортопедију КЦ Ниш	23		
25.2. Клиника за стоматологију	47		
25.2. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш		30	
03.3. СПБ Горња Топоница		38	
04.3. ОРЛ клиника		45	
05.3. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш		8	
10.3. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		21	
11.3. Клиника за очне болести КЦ Ниш	51		
13.3. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		8	
16.3. Клиника за кардиоваскуларну хирургију		10	
16.3. Клиника за васкуларну хирургију КЦ Ниш		30	
17.3. ГАК КЦ Ниш	73		
18.3. ЗЗЗЗ студената	19		
18.3. ГАК	7		
19.3. ЗЗЗЗ студената Ниш	11		
23.3. ГАК	10		
24.3. Клиника за урологију КЦ Ниш	35		
25.3. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш		44	
26.3. Клиника за ортопедију КЦ Ниш		23	
27.3. Клиника за кожне болести КЦ Ниш		17	
27.3. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш		29	
30.3. Клиника за онкологију		14	
01.4. Клиника за дечију хирургију КЦ Ниш		31	
02.4. Клиника за онкологију		36	
03.4. ДИК	64		
06.4. Клиника за онкологију	21		
07.4. Клиника за неурологију КЦ Ниш	17		
08.4. Општа болница Алексинац	37		

14.4. Клиника за пулмологију Кнез Село	16	
15.4. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		26
16.4. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш		44
17.4. ОРЛ клиника	42	
20.4. ПУ “Пчелица” Ниш	63	
21.4. ПУ “Пчелица” Ниш	30	
22.4. ПУ “Пчелица” Ниш	57	
23.4. ПУ “Пчелица” Ниш	45	
24.4. Клиника за урологију КЦ Ниш	28	
24.4. ПУ “Пчелица” Ниш	45	
27.4. Клиника за васкуларну хирургију КЦ Ниш	21	
27.4. ПУ “Пчелица” Ниш	7	
28.4. Клиника за ортопедију	33	
29.4. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш	35	
30.4. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш	16	
30.4. КПЗ Ниш	8	
04.5. Специјална болница Сокобања	51	
05.5. Клиника за заразне болести КЦ Ниш	14	
05.5. Клиника за неурохирургију КЦ Ниш	10	
06.5. Ургентни центар КЦ Ниш	28	
07.5. ДЗ Алексинац	2	
11.5. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш		40
12.5. ДЗ Меровина	33	
13.5. ДЗ Куршумлија	27	
15.5. Клиника за ендокринологију	9	
15.5. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		11
20.5. Клиника за кардиоваскуларну хирургију		24
21.5. Специјална болница Сокобања		11
25.5. ОРЛ клиника		34
26.5. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш	30	
27.5. Клиника за урологију КЦ Ниш		24
27.5. Клиника за ортопедију	10	
28.5. Клиника за дечију хирургију КЦ Ниш		26
02.6. Клиника за неурохирургију		20
03.6. Клиника за пластичну хирургију		42
04.6. Гинеколошко акушерска клиника КЦ Ниш		57
05.7. Клиника за заразне болести КЦ Ниш		10
08.6. Клиника за очне болести КЦ Ниш		35
10.6. Дом за стара лица Прокупље		10
11.6. Општа болница Алексинац	44	
15.6. Клиника за минималну инвазивну хирургију КЦ Ниш		12
16.6. Клиника за ортопедију КЦ Ниш		28
17.6. Клиника за урологију КЦ Ниш		31
19.6. ОРЛ клиника КЦ Ниш	31	
23.6. Институт “Нишка Бања”	24	
26.6. Клиника за општу хирургију КЦ Ниш		35
29.6. Клиника за кардиоваскуларну хирургију КЦ Ниш		18
30.6. Клиника за дечију хирургију КЦ Ниш	25	

Узимани су брисеви из операционих сала, интензивних нега и код

мултирезистенције.

8. Број урађених експертиза, епидемиолошких процена и оцена ситуације и број израђених и достављених извештаја - 61

Код клиника, болница и делова здравственог система са ризик-факторима и анализа, предлог мера

9. Број обављених континуираних едукација и број едукованих лица по институцијама и датумима - 2 (присуствовало 152 особа)

10. Обједињени полугодишњи и годишњи извештаји о броју и структури имунизованих лица, експонираних одређеним заразним болестима

У првих шест месеци 2015. године на територији Нишавског округа вакцинисано је 37 особа против беснила (24 у општини Ниш, 3 у општини Дољевац, 2 у општини Алексинац, 5 у о. Меровина, 1 у о.Сокобања, 1 у о. Гацин Хан и 1 у о. Сврљиг). У истом периоду у Топличком округу вакцинисано је 16 лица (5 у општини Прокупље, 4 у општини Житорађа и 7 у о. Куршумлија).

У првих шест месеци 2015. године на територији Нишавског округа потпуно је вакцинисано 106 особа против хепатитиса Б (45 здравствени радник, 33 студента медицинске струке, 18 пацијената са хемодијализе, 5 интравенска наркомана и 6 лица из контакта са HBsAg позитивним лицима). Непотпуно је вакцинисано 286 лица. У истом периоду у Топличком округу потпуно је вакцинисано 5 лица (пацијенти са хемодијализе). Непотпуно су вакцинисана 22 лица.

11. Стручно методолошка помоћ здравственим установама у изради периодичних извештаја

У првих шест месеци 2015. године, стручно-методолошка помоћ пружена је при изради периодичних извештаја у два наврата (у јануару за годишњи извештај из 2014. године и у априлу за тромесечни извештај). Стручно-методолошка помоћ пружена је и у изради плана за 2016. годину.

12. Здравствено васпитање у вези са превенцијом и контролом заразних и паразитарних болести и учешће у обележавању борбе против сиде, вирусних хепатитиса, туберкулоза и недеља имунизације

- Број особа код којих је спроведен индивидуални здравствено-васпитни рад - 104
- Број одржаних групних радова (предавања, трибина, радионице и др.) - 22
- Број учествовања у ТВ емисијама - 2
- Број учествовања у емисијама на радију - 2
- Број чланака у новинама - 3
- Број подељеног здравствено васпитног материјала - 225
- Број извршених едукација едукатора и број лица обухваћених овом едукацијом
- Детаљан попис и квантификацију обављених активности везаних за недељу имунизације и светски дан СИДЕ

13. Евиденција и превенција ХИВ/АИДС и других ППИ

- Број евидентираних пријава - 76

▪ Број особа евидентираних у регистрима оболелих	-	76
▪ Број примљених захтева за тестирање	-	104
▪ Број анкетираних пацијената	-	87
▪ Број саветованих клијената у оквиру ДПСТ-а	-	104
▪ Број издатих резултата и сертификата	-	104
▪ Број одржаних трибина на факултетима и у школама	-	22
▪ Број одржаних семинара за здравствене раднике	-	-
▪ Број пружених телефонских савета	-	130
▪ Број радних састанака, посета и сарадњи	-	4
▪ Израда извештаја	-	7
▪ Анализа података регистра	-	7
▪ Број учествовања у емисијама на радију	-	2
▪ Број учествовања у ТВ емисијама	-	2
▪ Број чланака у новинама	-	3
▪ Број подељеног здравствено васпитног материјала	-	225

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

5.1. Програм превенције и контроле заразних болести

Очекује се да ће Програм имати сва три наведена ефекта. Унапређењем епидемиолошког надзора, сагледавањем учесталости и дистрибуције болести, анализом епидемиолошке ситуације и праћењем трендова омогућиће се благовремено уочавање агломерације/епидемије, ризикофактора повезаних са настанком болести и спровођење мера спречавања и сузбијања заразних болести. Смањење инциденције, елиминација и ерадикација заразних болести имају директне економске ефекте кроз редукцију апсентизма, болесничких дана, односно изгубљених година живота.

5.2. Програм превенције и контроле болничких инфекција

Превенцијом и контролом болничких инфекција смањиће се њихов неповољан утицај на ток и исход основне болести, трајање хоспитализације и могуће компликације. Економски ефекти се огледају кроз смањење директних трошкова (дужина хоспитализације, додатне дијагностике и терапије) и индиректних трошкова (одсуствовање са посла и сл.).

5.3. Програм превенције и контроле ХИВ-а и ППИ

Превенцијом и контролом ХИВ и других ППИ, ДПСТ, променом понашања, очекује се смањење ризика од ширења ХИВ и ППИ, а раним откривањем инфицираних и благовременим третманом, продужетак живота уз очуван квалитет.

5.4. Национални програм имунизација – подршка програму имунизација (без вакцина

Надзором над имунизацијом и унапређењем спровођења безбедне имунизационе праксе смањиће се ризик од појаве вакцинама превентабилних обољења, постићи очување постигнутих резултата елиминације и ерадикације, а праћењем и надзором над поствакциналним реакцијама и контраиндикацијама спречиће се њихове евентуалне социјале консеквенце, те смањити ризик од угрожавања здравља детета вакцинацијом. На основу пријава/одјава заразних болести, изолованог узрочника заразне болести, епидемија, болничких инфекција и нежељених поствакциналних реакција, као и извештаја о успеху имунизације које достављају здравствене установе и лабораторије Нишавског и Топличког округа, сачињаваће се периодични и годишњи извештаји и радити евалуација епидемиолошке ситуације на терену. Евалуацију ради тим

епидемиолога- координатора задужених за имплементацију појединих програма из пројекта применом дескриптивног епидемиолошког метода рада.

Компаративна анализа у односу на период јануар-јун 2014. године

5.1. Стопа општег морбидитета у првом полугођу 2015. године износила је 1328,05/100.000 и мања је у односу на исти период прошле године (1339,73). На првом месту доминирају респираторне заразне болести и ове и прошле године. Пад обољевања у односу на прошлу годину забележен је код респираторних, цревних, полно преносивих и крвно преносивих заразних болести, а повећан код зооноза и паразитарних заразних болести. Највише је забележено случајева грипа (1819). Није забележен ниједан случај дифтерије, конгениталне рубеоле и тетануса. Забележено је 116 случајева малих богиња, 8 случајева паротитиса и 2 случаја великог кашља. Регистроване су епидемије морбила на територији града Ниша и на Клиници за дечје интерне болести КЦ Ниш. У периоду јануар-јун 2015. године забележен је мањи број смртних исхода у односу на исти период 2014. године (27:42). Број пријављених и одјављених епидемија заразних болести у овој години је већи у односу на исти период 2014. године (10:8, односно 10:11). Ове године више је забележено колективних, а мање породичних епидемија (9:1), док је прошле године било много више породичних него колективних епидемија (5:3). У свакодневном раду радници Центра за контролу и превенцију болести врше активан и пасиван надзор над заразним болестима на територији Нишавског и Топличког округа, врше анализу истих и сачињавају периодични извештаји, уз сталну примену здравствено-васпитног рада за појединце, у групи или путем медија, у зависности од актуелне епидемиолошке ситуације. Под здравствени надзор је стављено 36,32% планираних особа за 2015. годину.

У посматраном периоду од 5 година највећи број пријављених случајева заразних болести регистрован је 2011. године - 10.423, када је пријављено 4.428 случајева грипа, а најмање 2012. - 5.889. Највећи број смртних случајева пријављен је 2013. године (58), а најмањи 2010. (17). У анализираном периоду доминирају респираторне заразне болести (80-90%) углавном на рачун стрптококних ангина, сем 2011. године када је доминирао грип, као и 2015. године. Највећи број епидемија пријављен је 2013. године (11), а најмањи 2010. (0). У односу на 2015. годину, и у претходним годинама доминирају епидемије колективног типа, осим у 2014. када доминирају епидемије породичног типа.

5.2. У обрађеном периоду има више болничких инфекција, као и хоспиталних епидемија него претходних 5 година. Од узрочника болничких инфекција доминирају *Clostridium difficile*, *Klebsiella* sp. резистентна на карбапенеме, као и ацинетобактер који је осетљив само на колистин. Ти изолати доминирају на хируршким гранама КЦ Ниш. Број комисија за хоспиталне инфекције и број предлога мера је самим тим већи него у претходном периоду.

5.3. Компаративном анализом првих шест месеци 2015. године са истим периодом претходне године о спроведеним активностима уочава се следеће:

Повећан је број тестираних (1859:2356); већи је број клијената у ДПСТ саветовалишту (104:78); већи је број одржаних групних радова (22:13). Обим осталих активности је приближан у оба посматрана периода.

Уочена је потреба за већим бројем здравствено-васпитног материјала и кондома.

Компаративном анализом о броју саветованих на ХИВ инфекцију и ППИ, уочава се да је број саветованих у првих шест месеци 2015. износио 185 (у оквиру ДПСТ саветовалишта 104 или 56,2%), у 2014. – 200 (ДПСТ 78 или 39%), у 2013. – 243 (ДПСТ 70 или 29%), 2012. – 1534 (ДПСТ 87 или 5,7%), 2011. – 1736 (ДПСТ 83 или 4,8%) и 2010. – 1565 (ДПСТ 119 или 7,6%). У посматраном периоду уочава се пораст учешћа саветованих у ДПСТ саветовалиштима у оквиру укупног броја саветованих.

Компаративном анализом тестираних на ХИВ и ППИ уочава се да је број тестираних у првих шест месеци 2015. године износио 2859 (ДПСТ 104 или 3,6%), у 2014. – 2356 (ДПСТ 78 или 3,3%), у 2013. – 2754 (ДПСТ 70 или 2,5%), 2012. – 2364 (ДПСТ 87 или 3,7%), 2011. – 2666 (ДПСТ 83 или 3,1%) и 2010. – 2014 (ДПСТ 119 или 6%). У посматраном периоду уочава се уједначен укупан број тестираних као и тестираних у оквиру ДПСТ саветовалишта.

5.4. У јануару 2015. године анализиран је годишњи извештај из 2014. године, а у априлу квартални извештај. Обухват имунизацијом је мањи у посматраном периоду, док је број нежељених реакција повећан.

Потенцијални ризици и начин превазилажења

Под регистрација заразних болести / болничких инфекција и недостатак појединих вакцина су најчешћи проблеми у спровођењу предвиђених програма. Пооштреним надзором над пријављивањем заразних болести, изолованог узрочника заразних болести и болничких инфекција, едукацијом здравствених радника, промоцијом здравља путем средстава јавног информисања и дељењем пратећег писаног материјала, као и благовременом набавком довољних количина вакцина, могуће је превазићи постојеће проблеме.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 20 радника Института и то: 11 лекара специјалиста епидемиологије, 1 здравствени сарадник са ВСС, 2 здравствена радника са ВШС, 4 здравствена радника са ССС, 1 здравствени сарадник са ССС и 1 технички радник са основном школом.

Назив програма, пројекта

6. ЕВИДЕНЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ ВОДЕЋИХ ХРОНИЧНИХ НЕЗАРАЗНИХ ОБОЉЕЊА (ХНО)

Опис програма, пројекта и извршене активности

1. Број контролисаних, обрађених и шифрираних пријава особа оболелих од малигних тумора, акутног коронарног синдрома и шећерне болести – **2792** пријаве.
2. Број унетих пријава у електронску базу - **2310** пријава
Пријаве обољења прикупљене активним и пасивним начином.
3. Број прикупљених пријава особа умрлих од малигних тумора, акутног коронарног синдрома и шећерне болести - **1030**

Преглед Дем-2 обрасца и потврда о смрти из Републичког завода за статистику – Филијала Ниш.
4. Текући извештаји (месечни) – **6**
5. Извештај за I квартал – **1**
6. Извештај за II квартал – **1**
7. Шестомесечни извештај – **1**
8. Редовно достављање базе података у форми акцеса за акутни коронарни синдром и шећерну болест и база података о оболелим/умрлим пацијентима од малигних тумора у програмском пакету CanReg4 у договору са Републичким координаторима за поменуте болести.
9. Сви остали планови и задаци остварени су у целости

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

Процена учесталости обољевања и умирања од водећих ХНО у РЕГИОНУ, сагледавање епидемиолошких карактеристика оболелих и умрлих особа од ових обољења са предикцијом оболевања и умирања од водећих ХНО. Програмом су предвиђени и предлагање, спровођење и евалуација мера и активности за превенцију и контролу водећих ХНО.

Активан и пасиван начин прикупљања пријава обољења/смрти ХНО предвиђених законом. Сачињавање редовних годишњих и периодичних извештаја. Евалуација дескриптивно-епидемиолошком методом. Спровођење акција превенције одређених ХНО. Евалуација поменутих акција. Одговорне особе – координатори за одређена ХНО и шеф одсека за масовне хроничне незаразне болести.

Компаративна анализа у односу на период јануар-јун 2015. године

Нестандардизована стопа инциденције у првих шест месеци 2015. године за све незаразне болести које се пријављују у Нишавском округу износила је 580,9/100.000 и била је нешто нижа у односу на исти период прошле године (616,0). Нестандардизована стопа инциденције у првих шест месеци 2015. године за све незаразне болести које се пријављују у Топличком округу износила је 462,1 и била је виша је у односу на исти период прошле године (396,7). Нестандардизована стопа морталитета у првих шест месеци 2015. године за све незаразне болести које се пријављују износила је 322,3/100.000 у Нишавском округу и 371,2 у Топличком округу и нижа је у односу на исти период прошле године (362,2 у Нишавском и 432,7 у Топличком округу). У Нишавском округу по обољевању, на првом месту доминирају малигне болести са стопом инциденције од 285,9 (прошле године 265,7), затим следе шећерна болест са стопом инциденције од 135,5 (прошле године 169,5) и акутни коронарни синдром са стопом инциденције од 85,6 (прошле године у истом периоду 88,5). На територији Топличког округа по обољевању, такође доминирају малигне болести са стопом инциденције од 226,7 (прошле године 251,8), затим следе шећерна болест са стопом инциденције од 162,4 (прошле године 117,7) и акутни коронарни синдром са стопом инциденције од 54,5 (прошле године у истом периоду 17,4).

Нестандардизована стопа морталитета у првих шест месеци 2015. године за малигне болести износила је 136,1/100.000 у Нишавском округу и 135,1 у Топличком округу. Током прошле године у првих шест месеци нису се уносили подаци о умрлим особама од малигних болест и ти подаци ће бити накнадно унесени на основу података из ДЕМ-2 образаца. Нестандардизована стопа морталитета за шећерну болест у првих шест месеци 2015. године износила је 82,6/100.000 у Нишавском округу (прошле године у истом периоду 136,1) и 90,5/100.000 у Топличком округу (прошле године 164,6). Разлог више нестандардизоване стопе морталитета од шећерне болести у првих шест месеци 2014. године у оба округа је кумулативно уношење умрлих пацијената од поменуте болести. Од ове године подаци о умрлим пацијентима од шећерне болести су уношени у континуитету. Подаци о умрлим особама од акутног коронарног синдрома у 2014. години ће бити накнадно унесени на основу података из ДЕМ-2 образаца. По већ устаљеној динамици поменути подаци се уносе једанпут годишње. Прошле године у истом периоду нестандардизована стопа морталитета за акутни коронарни синдром износила је 93,8 у Нишавском округу и 159,1 у Топличком (морталитетни подаци из 2013. године који су унесени у другом кварталу који су унесени у другом кварталу 2014.). У петогодишњем интервалу у првих шест месеци 2015. године бележи се пад у стопама инциденције и морталитета у оба округа (у 2015. години у односу на претходних пет година) за око 10%.

Потенцијални ризици и начин превазилажења

Застарела законска регулатива, обавеза праћења великог броја ХНО – 11, престанак праћења водећих ХНО - субрегистрација пацијената, мањак извршиоца, губитак техничке подршке. Побољшање горе поменутог и појачан надзор над ХНО.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 7 радника Института и то: 4 лекара специјалиста епидемиологије, 2 здравствена радника са ССС и 1 технички радник са основном школом.

Назив програма, пројекта

7. Праћење фактора ризика у животној средини који угрожавају здравље

Опис програма, пројекта и спроведене активности

1. ЗДРАВСТВЕНА ИСПРАВНОСТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ

Здравствена исправност воде за пиће, током првих шест месеци 2015. године сагледавана је кроз податке добијене континуираним мониторингом вода из комуналних водовода Нишавског и Топличког округа. ИЗЈЗ Ниш контролише исправност вода следећих комуналних система: Ниш, Гацин Хан, Сврљиг (од априла месеца 2015. године анализе се раде у ЗЗЈЗ ТИМОК Зајечар), Меровина, Алексинац у Нишавском округу и Прокупљу, Куршумлији и Житорађи у Топличком округу. Од априла месеца ИЗЈЗ Ниш анализира воду из комуналних водовода у Зајечару, Књажевцу, Сокобањи и за Боговину Бор (сирову воду). Сва узорковања су обављала стручна лица Института, анализе су рађене у акредитованој лабораторији, а након завршених анализа је издавано стручно мишљење о хигијенској исправности воде за пиће. За веће водоводе (Ниш, Алексинац и Прокупље) стручним мишљењем је оцењивано стање у комуналном систему на основу серије узорака.

- У Нишавском округу узето је 2948 узорака воде на физичко-хемијску исправност и 2963 на микробиолошку исправност. Физичко-хемијска неисправност идентификована је код 64 (2,17%) узорака. Разлози су из групе параметара које могу изазвати примедбе потрошача: мутноћа, боја, повећане органске материје, резидуални хлор и електропроводљивост. Микробиолошка неисправност је детектована у 2 узорка (0,07%) као проблем тачећег места. Поновљеним узорковањем доказана је исправност воде.
- У Топличком округу је узето 344 узорка воде на микробиолошку исправност и 344 на физичко-хемијску исправност. Микробиолошка неисправност није детектована, док је физичко-хемијска неисправност забележена у 42 узорка (12,2%), разлози су били параметри из групе примедбе потрошача.

Стање водоснабдевања у комуналним водоводима на територији Нишавског и Топличког округа оцењујемо здравствено безбедним, с обзиром на мали проценат забележених неисправности.

- Ван Нишавског и Топличког округа (Комунални водоводи у Зајечару, Књажевцу, Сокобањи). на физичко-хемијску исправност узето је 130 узорака, на микробиолошку исправност такође 130 узорака. Физичко-хемијска неисправност идентификована је код 5 (3,85%) узорака. Разлози су из групе параметара које могу изазвати примедбе потрошача: мутноћа, мирис и резидуални хлор. Микробиолошка

неисправност је детектована у 5 узорак (3,85%) као проблем тачећег места. Поновљеним узорковањем доказана је исправност воде.

Стање водоснабдевања у комуналним водоводима Ван територије Нишавског и Топличког округа оцењујемо здравствено безбедним, с обзиром на мали проценат забележених неисправности.

2. КВАЛИТЕТ ПОВРШИНСКИХ ВОДА И ОТВОРЕНИХ КУПАЛИШТА

У извештајном периоду прикупљани су резултати испитивања површинских вода и отворених купалишта. Анализа добијених података вршена је у складу са важећом законском регулативом и директивама Европске Уније (EU). На основу резултата физичко-хемијских и бактериолошких испитивања вршена је процена степена загађености површинских вода и њихова класификација, као и процена вишенаменског коришћења и безбедне рекреације грађана и заштите здравља корисника. У односу на исти период 2014. године дошло је до смањења броја физичко-хемијски неисправних узорак. Резултати испитивања су показали да је од укупног броја узорак, 25% узорак показало физичко-хемијску неисправност. За разлику од истог периода претходне године, када су узроци физичко – хемијске неисправности били повећане вредности нитрита, нитрата и амонијум јона, у првој половини 2015. године забележене су повећане вредности суспендованих материја.

3. КВАЛИТЕТ ВОДЕ ИЗ ЈАВНИХ ЗАТВОРЕНИХ КУПАЛИШТА

Континуираним мониторингом базенских вода обухваћени су објекти СРЦ „Чаир“ (олимпијски, рекреациони и дечији базен); базени за хидротерапију и рекреацију у Нишкој бањи (Радон, Старо купатило, Терме, Зеленгора, Велнес), базени за рехабилитацију у Здравственом центру Прокупље и Клиничком центру Ниш; рекреациони базени у објекту Фитнес-Ниш, и базени у Пролом и Луковској Бањи што укупно износи 14 објеката обухваћених узорковањем током првих шест месеци 2015.године.

Укупно је испитано 128 узорак на физичко-хемијске параметре и 132 узорка на микробиолошке параметре.

- Од испитаних узорак на физичко-хемијску исправност, 31 узорак (24,2%) је био физичко-хемијски неисправан. Неисправност узорак је забележена у објектима који немају адекватне процесе пречишћавања воде.
- Од испитаних узорка на микробиолошку исправност, 8 узорак (6,06%) су били микробиолошки неисправни. Поновљеним узорковањем доказана је исправност воде.
- Како не постоји Правилник о базенским водама, забележене неисправности треба условно схватити.

Посебан подзаконски акт за здравствену исправност базенске воде не постоји, воде из базена се анализирају као воде за пиће по критеријумима Правилника о хигијенској исправности воде за пиће (сл.лист СРЈ 42/99; 44/99) и стручно мишљење се издаје за воде за купање према Закону о водама (Сл.гласник РС 30/2010).

Исправност базенских вода на територији Нишавског и Топличког округа оцењујемо здравствено безбедном, с обзиром на непостојање адекватних прописа.

4. ЗДРАВСТВЕНА ИСПРАВНОСТ НАМИРНИЦА И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ

У периоду од 01.01.2015-30.06.2015 на параметре безбедности хране анализирано је 1707 намирница, а параметре здравствене исправности 728 предмета опште употребе.

На параметре физичко хемијске исправности анализирано је 966 узорка намирница и узорака 637 предмета опште употребе. Од укупног броја намирница 25 (2.6%) је било неисправно на неки од параметара физичко хемијске исправности, а неисправних предмета опште употребе није било.

Микробиолошка исправност испитивана је код 1013 намирница и 397 предмета опште употребе. На присуство паразита испитивано је 60 предмета опште употребе. Вредности микробиолошких параметара нису биле у складу са Правилником код 27(2,7%) намирница, а неисправних предмета опште употребе није било.

5. КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

У извештајном периоду вршено је прикупљање резултата испитивања концентрација основних загађујућих материја у ваздуху. У извештајном периоду узето је 339 узорака ваздуха на територији Ниша, што је значајно ниже у односу на исти период прошле године (1190 узорака ваздуха). У узорцима је вршено одређивање концентрација сумпордиоксида, чађи и таложних материја. Резултати испитивања квалитета ваздуха су упоређивани са законском регулативом. На основу добијених резултата испитивања, вршено је информисање становништва о квалитету ваздуха путем медија и сајта Института за јавно здравље Ниш на интернету.

У извештајном периоду, концентрације сумпордиоксида на праћеном мерном месту биле су у границама дозвољених вредности, док су концентрације чађи премашивале дозвољене вредности у грејној сезони.

6. КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА ОТПАДНИХ ВОДА ИЗ ИНДУСТРИЈСКИХ ОБЈЕКТА

У извештајном периоду прикупљани су резултати испитивања отпадних вода из индустријских објеката. Анализа добијених података вршена је у складу са важећом законском регулативом. На основу резултата физичко-хемијских и бактериолошких испитивања вршена је процена степена загађености отпадних вода, као и процена утицаја отпадних вода на реципијенте. У односу на исти период 2014. године дошло је до незнатног смањења броја и физичко-хемијски и бактериолошки неисправних узорака. Резултати испитивања су показали да је од укупног броја узорака, 54,3% узорака показало физичко-хемијску неисправност, док је 89,1% узорака било бактериолошки неисправно. Као и у истом периоду прошле године, најчешћи узроци физичко – хемијске неисправности биле су повећане вредности суспендованих материја, биохемијске потрошње кисеоника, хемијске потрошње кисеоника, нитрата, нитрита и укупног азота. Присуство колиформних бактерија било је најчешћи разлог бактериолошке неисправности.

7. ПРАЋЕЊЕ ХИГИЈЕНСКО – САНИТАРНОГ СТАЊА ДЕПОНИЈА

У извештајном периоду извршен је надзор санитарно – хигијенског стања депонија на територији Нишавског и Топличког округа. На основу извршеног санитарно – хигијенског надзора и прикупљених података, формирана је база података. Подаци су показали да, као и у истом периоду прошле године, ниједна депонија не одговара

санитарним критеријумима прописаним за њихово лоцирање, изградњу и коришћење (и према нашим и према Европским законима) и да се више могу окарактерисати као неуређена сметлишта чије су основне карактеристике негативни и загађујући утицаји на околину. Цео екосистем око депонија је и даље угрожен јер долази до контаминације и акумулације токсичних супстанци.

8. БРОЈ ПЕРИОДИЧНИХ ИЗВЕШТАЈА И ПУБЛИКАЦИЈА

У извештајном периоду урађене су следећи периодични извештаји:

- месечни извештаји о квалитету ваздуха на територији града Ниша са предлогом мера.
- месечни извештаји за комуналне водоводе Нишавског и Топличког округа и Комуналне водоводе Ван територије ових округа које ради ИЗЈЗ Ниш.
- месечни извештаји о хигијенској исправности воде за пиће комуналног система «НИВОС».

9. БРОЈ ДИСТРИБУИРАНОГ ПРОМОТИВНОГ И ЕДУКАТИВНОГ МАТЕРИЈАЛА

У извештајном периоду урађено је следеће:

1. Интервју за медије о здравственој исправности намирница.
2. Интервјуи за медије о квалитету ваздуха.
3. Интервјуи за медије о хигијенској исправности воде за пиће на територији Нишавског и Топличког округа.

10. ИЗРАДА ИЗВЕШТАЈА О РАДУ НА СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ (У ОБЛАСТИ ХИГИЈЕНЕ) НА ТЕРИТОРИЈИ НИШАВСКОГ И ТОПЛИЧКОГ ОКРУГА

Од стране ИЗЈЗ Ниш је израђен годишњи извештај о раду на спречавању и сузбијању заразних болести (послови из области хигијене) за територију Нишавског и Топличког округа. За разлику од ранијих година, у извештају су представљени доминантно подаци о пословима које је обавио ИЗЈЗ Ниш.

11. УТВРЂЕНИ ФАКТОРИ РИЗИКА У ШКОЛСКОЈ СРЕДИНИ ПО ЗДРАВЉЕ ШКОЛСКЕ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ

Прикупљени су подаци о санитарно-хигијенском стању у 18 основних школа Нишавског округа. Током надзора, вођени су планирани разговори са руководством школе ради контроле над утврђеним ризицима. Санитарно-хигијенско стање оцењено је као делимично задовољавајуће у 4 школе које су биле обухваћене надзором током првих шест месеци 2015.године. У питању су сеоске школе на локалном водоснабдевању. Доказана неисправност воде представља доминантан ризик по здравље школске деце. Неадекватно одржавање објеката, нарочито санитарних чворова идентификован је као додатни фактор за здравље школске деце. Градске школе, обзиром на постојање протокола хигијене и задовољавајуће хигијенско стање у протеклом периоду, нису обухваћене надзором током 2015.године. Оболевање школске деце, у епидемијским размерама, није регистровано, али превентивно деловање у виду овог облика прединспекцијског надзора треба наставити и у наредном периоду.

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

Увид у стање здравствене исправности и квалитета вода, намирница, предмета опште употребе, ваздуха у урбаним срединама, отпадних вода из индустријских објеката и депонија; увид у хигијенско санитарно стање објеката од хигијенско епидемиолошког значаја.

Покретање заједнице и решавање проблема у вези здравствене исправности и квалитета вода, намирница, предмета опште употребе, ваздуха у урбаним срединама, отпадних вода из индустријских објеката.

Осавремењивање закона и пратећих прописа и усаглашавање са директивама и регулативама ЕУ и препорукама СЗО.

Потенцијални ризици и начин превазилажења

- Промена законских и подзаконских аката која се може одразити на остварење појединих активности
- Промена надлежности
- Финансијски ризик који би онемогућио делимичну или потпуну реализацију појединих активности или планираног броја анализа.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 16 радника Института и то: 11 лекара специјалиста хигијене, 3 здравствена радника са ССС, 1 здравствени сарадник са ССС и 1 технички радник са основном школом.

Назив програма, пројекта

8. МИКРОБИОЛОГИЈА ЈАВНОГ ЗДРАВЉА

Микробиолошка испитивања у циљу откривања узрочника, извора и начина ширења епидемије заразне болести
Микробиолошка испитивања особа у случају да постоји сумња од појаве заразних болести законски прописаних
Микробиолошка испитивања особа у оквиру рада ДПСТ саветовалишта

На подручју Нишавског и Топличког округа у периоду јануар-јун 2015. регистроване су епидемије: Tularemia (140), Enterocolitis per Clostridium difficile (9), Enteritis Salmonellosa (3), Enteritis acuta (3).

Табела: Упоредни приказ епидемија у периоду 1-6. 2014 и 2015. години

Епидемије	I – VI 2014.	I – VI 2015.
Infectio intestinalis bacterialis	4	/
Infectio intestinalis non specificata	6	/
Инфекција оперативног места узрокована MRSA	350	/
Enterocolitis per Clostridium difficile	/	9
Enteritis acuta	/	3
Enteritis Salmonellosa	/	3
Tularemia	/	140
Укупно	360	155

Достигнута извршења

У периоду јануар–јун 2015. године извршено 155 (44,3%) анализа у циљу откривања узрочника, извора и начина ширења епидемије заразне болести, што одговара предвиђеном плану у односу на период на који се односи. У истом периоду извршено је 141 прегледа особа у случају да постоји сумња од појаве заразних болести законски прописаних, као и 67 прегледа лица у оквиру рада ДПСТ саветовалишта, укупно 211, што превазилази годишњи план.

У истом периоду, претходне 2014. године, извршен је преглед 360 узорака у циљу откривања узрочника, извора и начина ширења епидемија заразних болести као и 110 узорака код сумње на законски прописане заразне болести (маларија и колера) и преглед лица у оквиру рада ДПСТ саветовалишта.

Динамика реализације

Реализација програма се одвијала континуирано захваљујући побољшању функционисања лабораторијског система и капацитета у ИЗЈЗ Ниш за рану и поуздану

дијагностику узročника, али битним ангажовањем и налажењем путева и начина ширења заразних болести у оквиру епидемиолошког надзора.

Очекивани краткорочни и дугорочни ефекти

Спровођење и унапређење лабораторијски заснованог епидемиолошког надзора над заразним болестима према дефиницији случаја у РС и благовременим утврђивањем узročника, извора и путева ширења заразне болести у случају епидемије као и код сумње на законски прописане заразне болести применом брзих и поузданих метода микробиолошке и молекуларне дијагностике и типизације имаћемо континурано праћење и стални надзор на терену. Дугорочни ефекат биће мање оболелих и њихово краће лечење.

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма и предлози за њихово превазилажење

Потенцијални ризици за извршење овог програма су још увек потешкоће и недовољна финансијска средства за куповину медицинских средстава који омогућавају рано и поуздано откривање узročника заразних болести (брзи тестови, молекуларне методе) што је од изузетног значаја код епидемијског јављања или ређих заразних болести које подлежу обавезном пријављивању у РС, као и непостојање информатичке повезаности микробиолошких лабораторија И/ЗЈЗ са Центрима за контролу и превенцију заразних болести због чега је отежана размена података. Недостатак кадрова (молекуларни биолог), адекватан простор и део опреме (нпр. Биолошки безбедносни кабинет класе2, Real Time PCR cycler, Shaking water bath...).

Сврсисходност и одрживост програма и активности

Сврсисходност и одрживост програма и активности подразумева формирану лабораторијску базу података која омогућује тачан увид у стање и број оболелих, бољу превенцију заразних болести, могућности предвиђања новооболелих, и ефикасније виско-специјализоване лабораторијске услуге које смањују трошкова лечења и дужину хоспитализације пацијената.

Ресурси за реализацију

У реализацији задатака активно учествовало 10 лекара специјалиста микробиологије са паразитологијом, један санитарно еколошки инжењер специјалиста, осам медицинских техничара и једна спремачица. Удржена активност: Центара за превенцију и контролу заразних болести у И/ЗЈЗ, Референтних лабораторија у РС које су надлежне за дијагностиковање, потврђивање и типизацију узročника заразних болести и остале активности здравствене заштите од општег интереса које се остварује кроз континуирану комуникацију, информисање и слање узорака.

Транспорт узорака и култура у РЛ

Достигнута извршења, динамика реализације

У периоду јануар-јун 2015. из Центра за микробиологију Института за јавно здравље у Нишу транспортовано је 6 узорака и култура микроорганизама у две референтне лабораторије (РЛ). Број транспорта је 2.

У истом периоду у 2014. транспортовано је 44 узорака и изолата у две РЛ.

У односу на годишњи план, извршење је 7,5%. План је реализован са циљем остваривања интензивне и континуиране сарадње ИЗЈЗ Ниш са РЛ-а Србије слањем

узорака на идентификацију/типизацију или верификацију као и одговарајућих података по захтеву.

Очекивани краткорочни и дугорочни ефекти

Развој РЛ-а Србије помаже да се све више узорака и култура шаље према РЛ-а. Очекује се да та динамика расте сваком наредном годином јер су резултати вишеструко корисни (пацијентима, микробиолозима, епидемиолозима и клинчарима, као и за праћење кретања узрочника, болести и АМР).

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма и предлози за њихово превазилажење

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији овог програма су непостојање информатичке повезаности микробиолошких лабораторија ИЗЈЗ Ниш са осталим РЛ-а на територији Републике Србије, као и проблем слања узорака ван земље (поједноставити процедуру слања како за ЕКК, тако и према РЛ-а ван наше земље). Све ово је проблем наше земље у целини.

Сврхисходност и одрживост програма и активности.

Огледа се у повећаној стручности и способности кадра РЛ да решава проблеме; бољој и контролисаној лабораторијској дијагностици у РС, као и повећаном броја извршења у односу на исти период претходне године.

Ресурси за реализацију.

У реализацији задатака активно учествовало 10 лекара специјалиста микробиологије са паразитологијом, један санитарно еколошки инжењер специјалиста, осма медицинских техничара и спремачица. Удржена активност: Центара за превенцију и контролу заразних болести у ИЗЈЗ, Референтних лабораторија у РС које су надлежне за дијагностиковање, потврђивање и типизацију узрочника заразних болести и остале активности здравствене заштите од општег интереса које се остварује кроз континуирану комуникацију, информисање и слање узорака.

Дијагностиковање, потврђивање, типизација узорака на кампилобактер, хеликобактер и анаеробних бактерије

Достигнута извршења, динамика реализације

У периоду јануар-јун 2015. у РЛ за *Campylobacter* и *Helicobacter*, као и РЛ за анаеробе у Институту за јавно здравље у Нишу у циљу дијагностиковане су бактерије (кампилобактер, хеликобактер, анаеробне бактерије), извршено је 1197 прегледа (47,88% предвиђеног годишњег плана) применом бактериолошких, имунолошких и молекуларних метода. Микробиолошка испитивања у циљу откривања узрочника на *Campylobacter* и *Helicobacter* (Број идентификованих узорака бактериолошким методама 70, Број идентификованих узорака имунодијагностичким методама 706, Број идентификованих узорака молекуларним методама 66, Испитана осетљивост 110). Микробиолошка испитивања у циљу откривања узрочника на анаеробне бактерије (Број идентификованих узорака бактериолошким методама 24, Број идентификованих узорака на токсин *Clostridium difficile* 246, Испитана осетљивост 24). Реализација програма се одвијала континуирано, а одржив рад и развој номинованих РЛ зависи од доступног финансирања из буџета РС.

У истом периоду претходне, 2014. године, извршено је 1297 прегледа (Број идентификованих узорака бактериолошким методама 80, Број идентификованих

узорака имунодијагностичким методама 740, Број идентификованих узорака молекуларним методама 120, Испитана осетљивост 80). Микробиолошка испитивања у циљу откривања узрочника 13, Број идентификованих узорака на токсин *Clostridium difficile* 249, Испитана осетљивост 15).

Очекивани краткорочни и дугорочни ефекти.

Остварени су краткорочни ефекти кроз повећану дијагностику бактерија за потребе наше земље кроз број идентификованих узорака бактериолошким методама, број идентификованих узорака на токсин *Clostridium difficile*, испитану осетљивост и примену имунолошких и молекуларних метода. Дугорочно се очекује повећање реализације у домену рада РЛ за наеробе.

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма и предлози за њихово превазилажење

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма су: непостојање законске регулативе која дефинише статус, финасирање, обавезну сарадњу с РЛ (РЛ за *Campilobacter* и *Helicobacter*, РЛ за анаеробе) што условљава отежано функционисање. Непостојање финансијских средстава опредељених из буџета РС за функционисање РЛ, као и недостатак кадра (молекуларни биолог), адекватаног простора и дела опреме (нпр. Биолошки безбедносни кабинет класе2, Real Time PCR cycler, Shaking water bath...).

Сврсисходност и одрживост програма и активности

Сврсисходност и одрживост програма и активности реализује се кроз одређивање гена резистенције-гена носиоца токсина, детекцију генома и гена вируленције, типизацију сојева.

Ресурси за реализацију

У реализацији задатака активно учествовали лекари специјалисте микробиологије са паразитологијом, медицински техничари и спремачица. Удржена активност: Центара за превенцију и контролу заразних болести у И/ЗЈЗ, Референтних лабораторија у РС које су надлежне за дијагностиковање, потврђивање и типизацију узрочника заразних болести и остале активности здравствене заштите од општег интереса које се остварује кроз континуирану комуникацију, информисање и слање узорака.

Микробиолошка испитивања и регистровање изолата *S. aureus* - метицилин резистентан MRSA из узорака примарно стерилних течности (осим урина), рана, спутума.

Достигнута извршења, динамика реализације.

У Центру за микробиологију Института за јавно здравље у Нишу, у периоду јануар-јун 2015. испитано је 144 *Staphylococcus aureus* из узорака примарно стерилних течности (осим урина), рана и спутума, у циљу регистровања метицилин резистентог *S. aureus* што представља 48,0 % од предвиђеног годишњег плана. Активност програма се одвијала континуирано уз формирање одговарајуће лабораторијске базе података о микроорганизму, пореклу и пацијентима код којих је изолован. Ови подаци ће се користити за израду компаративне анализе о резистенцији узрочника у јануару 2016. године.

У истом периоду претходне, 2014. године извршено је 146 прегледа у циљу откривања и регистровања изолата *S. aureus* - метицилин резистентних.

Очекивани краткорочни и дугорочни ефекти.

Краткорчни ефекат је реализација адекватне терапије, скраћење трајања епидемије и мањи број оболелих. Дугорочни ефекат је побољшање параметара благовремене дијагнозе.

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма и предлози за њихово превазилажење

Потенцијални ризик и потешкоћа у реализацији активности је недовољно финансијских средстава за куповину медицинских средстава који омогућавају рано и поуздано откривање узročника.

Сврсисходност и одрживост програма.

Сврсисходност и одрживост програма и активности подразумева тачно евидентирање броја испитаних изолата *S. aureus* (144) у циљу идентификације и регистрације MRSA и израду компаративне анализе о резистенцији узročника у односу на претходну годину са препорукама у оквиру Извештаја о програму (шестомесечних, годишњих) како је тражено у Инструкцији за послове општег интереса у здравственој заштити у 2015.

Ресурси за реализацију

У реализацији задатака активно учествовали лекари специјалисте микробиологије са паразитологијом, медицински техничари и спремачица. Удржена активност: Центара за превенцију и контролу заразних болести у И/ЗЈЗ, Референтних лабораторија у РС које су надлежне за дијагностиковање, потврђивање и типизацију узročника заразних болести и остале активности здравствене заштите од општег интереса које се остварује кроз континуирану комуникацију, информисање и слање узорака.

Микробиолошка испитивања и регистровање изолата *E. faecium* и *E. faecalis* - ванкомицин резистентан VRE из узорака примарно стерилних течности (осим урина), рана, спутума.

Достигнута извршења, динамика реализације

У Центру за микробиологију Института за јавно здравље у Нишу, у периоду јануар-јун 2015. испитано је 112 изолата *E. faecium* и *E. faecalis* у циљу идентификације и регистрације VRE из узорка примарно стерилних течности (осим урина), рана и спутума, што представља 62,2% од предвиђеног годишњег плана. Ови подаци ће се користити за израду компаративне анализе о резистенцији узročника у јануару 2016. године.

У периоду јануар-јун 2014. испитана су 72 изолата *E. faecium* и *E. faecalis* у циљу идентификације и регистрације VRE.

Запажа се повећан број регистрованих *E. faecium* и *E. faecalis* у 2015. години.

Очекивани краткорочни и дугорочни ефекти.

Активност програма се одвијала континуирано уз формирање одговарајуће лабораторијске базе података о микроорганизму, пореклу и пацијентима код којих је изолован. Ови подаци ће се користити за израду компаративне анализе о резистенцији узročника у јануару 2016. године.

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма и предлози за њихово превазилажење

Потенцијални ризик и потешкоћа у реализацији активности су недовољна финансијска средстава за куповину медицинских средстава који омогућавају рано и поуздано откривање узročника.

Сврсисходност и одрживост програма и активности

Сврсисходност и одрживост програма и активности подразумева тачно евидентирање броја испитаних изолата *E.faecium* и *E. faecalis* (112) у циљу идентификације и регистрације VRE и израду компаративне анализе о резистенцији узročника у односу на претходну годину са препорукама у оквиру Извештаја о програму (шестомесечних, годишњих) како је тражено у Инструкцији за послове општег интереса у здравственој заштити у 2015.

Ресурси за реализацију

У реализацији задатака активно учествовали лекари специјалисте микробиологије са паразитологијом, медицински техничари и спремачица. Удржена активност: Центара за превенцију и контролу заразних болести у И/ЗЈЗ, Референтних лабораторија у РС које су надлежне за дијагностиковање, потврђивање и типизацију узročника заразних болести и остале активности здравствене заштите од општег интереса које се остварује кроз континуирану комуникацију, информисање и слање узорака.

Микробиолошка испитивања и регистровање изолата *S. pneumoniae* - пеницилин неосетљив из узорака примарно стерилних течности (осим урина), рана, спутума

Достигнута извршења, динамика реализације

У Центру за микробиологију Института за јавно здравље у Нишу, у периоду јануар-јун 2015. испитан је 21 изолат *S. pneumoniae* у циљу идентификације и регистрације пеницилин-неосетљив *S. pneumoniae* из узорка примарно стерилних течности (осим урина), рана и спутума што представља 30,0 % од предвиђеног годишњег плана. Ови подаци ће се користити за израду компаративне анализе о резистенцији узročника у јануару 2016. године.

У истом периоду 2014. године регистрована су 22 *S. pneumoniae*.

Очекивани краткорочни и дугорочни ефекти

Активност програма се одвијала континуирано уз формирање одговарајуће лабораторијске базе података о микроорганизму, пореклу и пацијентима код којих је изолован . ОВ подаци ће се користити за израду компаративне анализе о резистенцији узročника у јануару 2016. године.

Потенцијални ризици и потешкоће у реализацији програма и предлози за њихово превазилажење

Потенцијални ризик и потешкоћа у реализацији активности су недовољна финансијска средстава за куповину медицинских средстава који омогућавају рано и поуздано откривање узročника.

Сврсисходност и одрживост програма и активности

Сврсисходност и одрживост програма и активности подразумева тачно евидентирање броја испитаних изолата (21) *S. pneumoniae* - пеницилин –неосетљив и израду компаративне анализе о резистенцији узročника у односу на претходну годину са

препукама у оквиру Извештаја о програму (шестомесечних, годишњих) како је тражено у Инструкцији за послове општег интереса у здравственој заштити у 2015.

Ресурси за реализацију

У реализацији задатака активно учествовали лекари специјалисте микробиологије са паразитологијом, медицински техничари и спремачица. Удржена активност: Центара за превенцију и контролу заразних болести у И/ЗЈЗ, Референтних лабораторија у РС које су надлежне за дијагностиковање, потврђивање и типизацију узрочника заразних болести и остале активности здравствене заштите од општег интереса које се остварује кроз континуирану комуникацију, информисање и слање узорака.

Назив програма, пројекта

9. ОДРЖАВАЊЕ СПРЕМНОСТИ ЗА ВАНРЕДНА СТАЊА: ПРИРОДНЕ НЕСРЕЋЕ, ЕПИДЕМИЈЕ И НЕСРЕЋЕ И КАТАСТРОФЕ ИЗАЗВАНЕ ЉУДСКИМ ФАКТОРОМ И ПАНДЕМИЈА ПТИЧЈЕГ ГРИПА

Опис програма, пројекта и спроведене активности

Одржавање спремности за ванредна стања: природне несреће, епидемије и несреће и катастрофе изазване људским фактором кроз одржавање одговарајућих кадровских и организационих капацитета за правовремено откривање акциденталних ситуација, епидемија, природних катастрофа и реаговање у смислу њиховог сагледавања, процене ефеката и деловања ради смањења последица, превенције нових штетних ефеката и сузбијања болести, посебно заразних. Учешће пре и током ванредних ситуација у органима локалне самоуправе задуженим за планирање и спровођење мера у ванредним ситуацијама.

1. Број здравствених установа за које је урађен План за ванредна стања:

Нишавски округ – 3; Топлички округ – 0

Опремљеност: потпуна

Инфективна клиника Ниш – Циљ: Спремност за пријем пацијената

Обезбеђеност персонала: потпуна

Лекови и материјал: уредно

2. Број формираних екипа у Институту:

3 екипе у саставу: 1 епидемиолог, 1 санитарни техничар, 1 микробиолог, 1 лаборант, 1 специјалиста хигијене, 1 санитарни техничар и 1 техничар за послове дезинфекције, дезинсекције и дератизације

3. Број сати по ванредној ситуацији – 20 сати

Формиране су 3 екипе у саставу: лекар специјалиста епидемиологије, хигијене и микробиологије и 4 техничара

4. Број опремљених установа

3 (ИЗЈЗ – Ниш, Клиника за заразне болести КЦ Ниш, Завод за хитну мед.помоћ Ниш)

5. Извештај о активности екипа 6

Едукација, тестирање, увежбавање и провера ефикасности деловања екипа.

6. Број едукација по темама и здравственим установама - 6

КЦ Ниш, Дом здравља Ниш, Алексинац, Дољевац, Куршумлија, Ражањ и Завод за хитну медицинску помоћ Ниш

- Организација рада у ванредним ситуацијама
- Транспорт, лечење и нега у ванредним ситуацијама

7. Број провера спремности екипа по установама 4

ИЗЈЗ Ниш, Клиника за заразне болести КЦ Ниш, Завод за хитну медицинску помоћ Ниш

- Кадровска, материјална и финансијска спремност
- Обученост кадра
- Организационо-техничка спремност

Очекивани ефекти - излазни резултати програма/пројекта

Правовремено, одговарајуће и ефикасно поступање у циљу решавања здравствених проблема, откривања, уклањања и/или умањења ризика за здравље.

Ангажовање у периоду ванредног стања услед поплава

Након пријаве епидемије туларемије у селу Арбанасце, општина Меровина предузете су следеће мере:

1. обезбеђивање здравствено безбедног водоснабдевања током трајања епидемије туларемије.
2. Након обилних падавина, које су погодиле подручје Нишавског и Топличког округа, што је довело до раста нивоа подземних вода и поплава стамбених и економских објеката, у Граду Нишу и у општини Дољевац урађена је процена ризика по здравље становништва са поплавлених подручја на територији Града Ниша-Градска општина Палилула (Ново село и Горње Међурово) и село Белотинац, Општина Дољевац.

По задатку број 1, Центар за хигијену и хуману екологију је извршио узорковање 21 узорака воде за пиће из сеоског водовода и индивидуалних водних објеката у селу Арбанасце. Узорковање је вршено пре и после обављања хипердезинфекције наведених водних објеката. Хиперхлорисање је обавила екипа санитарне технике ИЗЈЗ Ниш. Дирекцији Меровина и Општини Меровина је препоручено да настави континуирану дезинфекцију сеоског водовода као и континуирани мониторинг воде за пиће.

По задатку број 2, Центар за хигијену и хуману екологију је извршио узорковање 7 узорака воде за пиће из индивидуалних водних објеката (цевних бунара), 10 узорака земљишта и 9 узорака површинских/отпадних вода). На основу резултата анализа и извршених надзора, констатовано је да постоји ризик по здравље становништва наведених насеља и дат је предлог мера који је и даље на снази: препорука да се не користи вода за пиће и друге намене из бунара, и препорука да се не користи за исхрану храна са поплавлених обрадивих површина (као и да се не ставља у промет на пијацама

Због претеће опасности од могућег импортовања еболе, Санитарна инспекција је ставила одређени број лица под здравствени надзор, тако да је у овом периоду праћено 38 особа на маларију (налази негативни), 28 на колеру (негативни), 1 особа на грозницу Западног Нила (налаз није стигао), 2 на хеморагијску грозницу (потврђена хеморагијска грозница са бубрежним синдромом).

Потенцијални ризици и начин превазилажења

Губитак материјалног и људског ресурса. Због тога би требало обезбедити минималне резерве за нормалан рад у одређеном периоду, као и доедукација осталих профила средње и високе школске спреме.

Ресурси за реализацију

У реализацији програма учествује 73 радника Института и то: 1 лекар специјалиста епидемиологије који координише рад на пројекту и 36 лекара (12 епидемиолога, 12 спец. хигијене и 12 микробиолога) и 36 техничара који дају приправност.